...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...(11977) | 1969 оной мартын 28, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Н. В. ПОДГОРНЫЙ АЛЖИР ОШОХОЁО МОРДОБО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Алжирай Арадай Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Революционно соведэй Түрүүлэгшэ Хуари Бумедьенэй уряалаар Алжир ошохоёо Москваhаа мартын 26-да мордобо.

Нүхэд Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, Ю. В. Андропов, Б. Н. Пономарев болон бусад тушаалтад Н. В. Подгорные Внуковска аэродром дээрэhээ үдэшөө.

(ТАСС).

Н. В. ПОДГОРНЫЙ АЛЖИРТА ЕРЭБЭ

АЛЖИР. (ТАСС). Алжирай Арадай Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Революционно соведэй Түрүүлэгшэ Хуари Бумедьенэй уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный мартын 26-да албанай хэрэгээр Алжирта ерэбэ.

Дар-эль-Бейда гэжэ аэродром дээрэ Х. Бумедьен болон бусад тушаалтад Н. В. Подгорные угтаа.

...ОНОЙ ...БӨӨР

...денто мяха-консервын ...лектив энэ үндэр хай-...ээрэ харюулхын тү-...hайнаар ажаллана. Тү-...лэй дүрбэдэхи жэлэй ...hарын даабариhаа ...ган түхэригэй про-...лэгдөө.

...коллектив ажалай эм-...ууха, хүдэлмэриин ...лэхэ асуудалда гори-...хандуулна. Энээнэй ...ажалай бүтээсые 1,5 ...элүүлээ.

...бригада бүхэнэй хоо-...мүрысөөн үргэнөөр ...ажалай ленинскэ вах-...коллективэй дундаhаа ...й хүдэлмэришэд тү-... Тэдэнэр энэ жэлэй ...түсэбhөө гадуур 76 ...маханай консервэ хэ-...

...эхинhээ хойшо ажа-...фондо зорюулжа 30 ...зүйлнүүдые даабари-...дбэрилөө. Заводой кол-...оол арга үйлэдбэридөө ...этэрүүлнэ, түрүү дүй ...ажалай эмхидхэл ...дажаруулна.

...дэг заводой хүдэлмэ-... шэнэ технологи хэ-... хэхэ түмэрые ондоо ...болоо hэн. Энэ техно-...ретэй байба. Нёдондо ...гаритой түмэр алмаг-...ор хоёр миллион баанха ...гдээ. Заводой коллек-... нэгэ үдэр соо алмаг-...хэгдэhэн баанха хэ-...

...тив амтатай, hайн ша-...хэхэ гэжэ оролдо-...эйлөө элдэб янзын до-...серва хэгдэдэг болоо. ...бүхэсоюзна харалга-...дажа, hайн сэгнэлтэ-...йна. Конкурсын жюри ...консервэ («курица ...», «фрикадельки в ...ээр сэгнэжэ, шэнэ ...эжэ эхилhэн ажалай ...арадай ажахын түй-...выставкын бронзово ...дэхи мүнгэн шангаар ...

...хэрэглээжын эд бараа ... коллектив ажалай ... үдэрнүүдтэ hайн ...зорилго урдаа та-...алгаа бодотоор бэе-... комбинат соогоо ...табан жэлэй дүрбэ-...түсэб дүүргэhэн тухай-... Мүнөө түрүү цехэй ... оной түсэбөөр ажал-...

...гаа дүүргэжэ, ажал-...шад комбинадта ...түрүүшүүл дааба-...улүүлэн дүүргэнэ. ...мяха шулагша Зоя ...баанхануудые хэдэг ...Клавдия Глухо-...гшэ Любовь Якимова ...түрүүшүүл эрхим ...харуулна. Эдэ түрүү-...тээсэ дээшэлүүлхэ ...дүүргэжэ, 1970 ...хэмжээндэ хүргэжэ ...

Г. ХАРЧЕНКО.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ — БОЛЗОРhОО УРИД

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоз гүрэндэ мяха худалдаха зургаа hарынгаа түсэбые хоёр hара хорин хоногой туршада дүүргэбэ. Бэлэдхэлэй пунктда бүхыдөө 800 центнер мяхан тушаагдаба.

Колхоз ажалай имэ амжалта яагаад туйлааб гэхэдэ, артелиин малшад үбэлэй үедэ залуу малнуудые шахан таргалуулха гэhэн яруунуудай hайн hайхан үүсхэлые халуунаар дэмжэhэн, тэрэ жэшээгээр хүдэлhэн юм.

Энээнэй үрэ дүн эли бодо гаража захалба. Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ малшадай габьяа ехэ. Тус гүүртынхид үбэлэй hарануудта 102 толгой малнуудые харууhалхадаа, толгой бүриинь шэгнүүр сүүдхэдээ килограммhаа доошо оруулаагүй. Харин тэдэнэр февраль соо бүри ехэ амжалта туйлаа. Мал бүхэнэйнь амидын шэгнүүр сүүдхэдээ 1111 граммаар нэмэhэн байгаа.

Малшад ажалайнгаа энэ амжалтые Ильичэй 100 жэлэй ойн баярай үдэртэ зорюулна.

Б. ЖАМБАЛОВ.

Тамара Михайловна Лагерева Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой түрүү гахайшадай нэгэн юм. Үнгэрhэн жэлдэ харууhалжа байдаг бүлэг гахайнуудайнгаа шэгнүүрые 984 центнерээр нэмээгээ. hаяхан нүхэр Лагерева Шергинскэ сельскэ Соведэй депутадаар hунгагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. М. Лагерева.

Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

ОРОЛДОСОТОЙГООР АЖАЛЛАНА

Баргажан голой эрьеhээ үглөөнэй hонор агаарые зэдэлгэн, тракторай мотоорой жэгдэхэнээр хүдэл энь hүүлэй үедэ таhархаяа болибо.

Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Сабан Дылыкович Кушеев тракторист Иван Очировтай хамта Улааганта гэдэг газарай зуугаад гектар сабшалан дээгүүр уhа ябуулжа эхилбэ.

— Зунай үедэ үшөө хоёр-гурба дахин уhалжа, гектар бүриhөөнь 16—20 центнер үбhэ хуряажа абаха хүсэлэнтэйб, — гэжэ Сабан Дылыкович хөөрэнэ. Мүнөө ямар оролдосотойгоор ажаллажа байhыень харахадаа, хэлэhэн үгэдөө тэдэнэр хүрэхэл байха гээд этигээ hэм.

С. ОЧИРОВ.

...ВОДОЙ ЖЭШЭЭГЭЭР...

...алангаа зүбөөр эр-...шина техникэеэ аша ...ээр хэрэглэхын тү-...н аймагай механи-...ажалаа эрдэм ухаа-...р эмхидхэхые хүсэ-...гоосо ойрын сагта ...энь бэелүүлхын ту-...гай бүлэг механиза-...шэй орденто Улаан-...3 ерэжэ, тэндэхи хү-...й ажалайнь эмхид-...лсаа. Тус заводой ...дэй ажалаа эрдэм ...hөөр эмхидхэхэ бюрогой начальник Юрий Николаевич Закатов аймагhаа ерэhэн айлшадай hонирхоhон асуудалнуудтань дэлгэрэнгы харюу үгөө.

— Эрдэм ухаанай үндэhөөр ажалаа эмхидхэhэнhээ хойшо цех бүхэн жэлдээ 10—20 мянган түхэриг алмана, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Хото хүдөө хоёрой хани барнсаа улам саашань бэхижүүлэн, энэ заводой хүдэлмэришэд Сэлэнгын аймагай механизаторнуудай ажалые заводой хүдэлмэришэдэй жэшээгээр эмхидхэхэ хэрэгтэнь туhалха болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай механизаторнууд (зүүн гарhаа). Сэлэнгын совхозой тракторист А. М. Шетилов, «Эрдэм» колхозой комбайнер У. А. Чагдуров, Сэлэнгын совхозой механизатор М. Иролтуев болон бусад ЛВРЗ-гэй ажал эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ бюрогой начальник нүхэр Закатовай хөөрөөе заводой зүблөөнэй зал соо шагнажа байна.

Н. ДАМБАЕВ.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫН НАНГИН ҮНДЭhЭ hУУРИ ДЭЭРЭ БАТАЖАhАН НЭГЭДЭЛ

Научна сесси дээрэ М. А. СУСЛОВАЙ хэлэhэн үгэhөө

Уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй түүхэдэ элитэ ехэ ушарай болюhоор — Коммунис интернационалай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн коммунистнууд, социализмын, демократиин ба эб найрамдалай хэрэгые үнэтэйдэ тоолодог бүхы ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэжэ байна.

Агуу Ленинэй сэхэ хүтэлбэри доро Москвада 1919 оной мартын 4-дэ Коммунис интернационалай нэгэдэхи конгресс дээрэ Коминтернын байгуулагдаhаниинь элитэ.

Коминтернэе байгуулха зайлашагүй шухала болоhон байгаа. Капитализмын эзэрхэлгэhээ социализмын илалта тээшэ хүн түрэлтэнэй үндэhэн ехэ эрьелтэ хэжэ эхилhэн, бүхы дэлхэй дээрэ, дэлхэйн олонхи оронуудта ангиин тэмсэлэй эгээн ехээр хурсадажа байhан үедэхи революционно пролетарска тэмсэлhээ уламжалан, имэ юумэ хэхэ шухала болоhон байгаа. Имэ оршон байдалда хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй интернациональна шэнжые шадаал hаа түргэнөөр hэргээхэ, тэрэниие hанал нэгэдэлгын таhаршагүй холбоогоор батадхаха, хүдэлмэришэн ангида II Интернационалай эмэгүүрэй муухайгаар урбалгын уршагта хойшолонгуудые зайсуулха эрилтэ революционернуудэй үмэнэ ажабайдал табяа.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй уласхоорондын нэгэдэлые hэргээхыень, оппортунизмhаа сэбэрлэгдэhэн үнэхөөрөө революционно интернационал, шэнэ түхэлэй уласхоорондын организаци байгуулхыень бүхы революционернууд - интернационалистнуудые Ленин ба большевигуудэй абьяастай халуунаар уряалhан уряа дэлхэй дээрэ сууряатан дуулдаа. Энээнэй тулада пролетарска революционно хүдэлөөе оппортунизмhаа хүсэдөөр таhалан холодхохын тула оролдосотой хүдэлмэри хэхэ» шухала байгаа гэжэ Ленин зааhан юм. Империалис дайшатай, социал-шовинистнуудтай ба центристнуудтай тэмсэхэ уряатайгаар Ленин ба большевигууд бусад оронуудай революционно интернационалистнуудые өөhэдыгөө тойруулан нягтаар жагсаадаг байгаа. Революционно интернационалистнуудай бэхижэжэ ороhон бүлэгүүдые бүридэн бии боложо эхилhэн Коммунис интернационалай хубинуудынь болоно гэжэ Ленин нэрлээ hэн. Хожомынь, Коммунис Интернационалай эхин hуури табиhан коммунистнууд-интернационалистнуудай гол шухала хубиинень суглуулха, нягтаар жагсааха талаар Владимир Ильич асари ехэ хүдэлмэри хээ. Уласхоорондын революционно шэнэ дүй дүршэлые соргоолгодо үндэhэлэн, марксизмые шадамар мэргэнээр хүгжөөжэ, Ленин Коминтернын соёл сурталай-теоретическэ хараа бодолые, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй стратеги ба тактикын шухала асуудалнуудые тодорхойлон хараалаа.

Капитализмhаа социализмда хүн түрэлтэнэй ороходо эхиие нээжэ үгэhэн Россидахи агуу Октябриин социалис революци капиталай оронуудтахи революционно хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, колонинууд ба колони шахуу орон нютагуудтахи национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хүгжэлтэдэ угаа ехэ нүлөө үзүүлээ. Октябриин агуу үльгэр жэшээгээр зоригжоhон хэдэн олон миллион ажалшад революционно тэмсэлдэ жагсан болоо. Хэдэ хэдэн оронуудта Коммунис партинууд бии болоо. коммунистнуудай уласхоорондын организаци байгуулха эрмэлзэлгэ бүри ехээр дэлгэрээ. Россидахи хүдэлмэришэд ба таряашадай засагай тогтоогдоходо, бүхы дэлхэй дээрэ революционно тэмсэл үргэдхэхэ шэнэ арга боломжонууд, хараа замууд нээгдээ, шэнэ III Интернационал байгуулха бодото эрхэ байдал бии болоо.

Коминтерн тон ехэ габьяатай. Революционно эршэ зоригоор, абьяас хэшээлээр hэбтэрhэн тэрэнэй бүхы баатарлиг түүхэ дэлхэйн революционно хэрэгэй хүгжэлтэдэ туhалха зорилготой байгаа. XX зуун жэлэй дүрбэнэй нэгэ шахуу хубиин турша соо ажал ябуулгаа эрхилхэдээ, Маркс ба Энгельсын II Интернационалай ба Парижай коммунын, урда үеын бүхы революционно пролетарска тэмсэлшэдэй хэрэгые шууд сэхээр үргэлжэлүүлхэдээ, Коминтерн дэлхэйн революционно хүгжэлтэдэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй, коммунис хүдэлөөнэй дэбжэлтэдэ түүхэтэ үүргэ дүүргээ.

Коминтерн хадаа марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын туг дээрэ үргэжэ ябаа, оппортунис этэгээдүүдэй хазагайруулалгаhаа революционно hургаалые хамгаалаа.

Коминтерн хадаа үнэхөөрөө революционно марксистско-ленинскэ партинуудта түрүү пролетаринарые нэгэдүүлэн жагсаахын тула элитэ ехэ хүдэлмэри хээ; эдэ партинуудые ленинскэ hургаалаар зэбсэглээ, тиигэжэ революционно теори шэнэ түүхэтэ эрхэ байдалда хүгжэжэ байhан марксизм болоошье ленинизмые уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй холбоо.

Дэлхэйе революционно ёhоор шэнэдхэн байгуулхын түлөө тэмсэлдэ компартинуудай дүүргэдэг угаа ехэ түрүү үүргые Коминтерн ходо дөө онсолон тэмдэглэдэг hэн. «Пролетарска революцида коммунис партиин дүүргэдэг үүргэ тухай» асуудалаар Коминтернын II конгресс дээрэ баталан абтаhан резолюци соо иигэжэ заагдана: «Хэрбээ пролетаринадай бодото тодорхой зорилготой, дотоодынхиие, гадаадынхиие политикын талаар ойрын сагта бэелүүлхэ тодорхой программатай, эмхитэй ба шалгармал парти хүтэлбэрилэгшэтэй байhан лэ сагта политическа засагые дайшалан абалга гэнтэ тохёолдоhон юрын ушар бологүй, харин удаан сагай коммунис байгуулалтын эхининь болоно үгэхэ байна».

Компартинуудые бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэдээ, коммунис хүдэлөөнэй хэдэн олон элитэ ехэ ажал ябуулагшадые тэрэ хүмүүжүүлээ. Эдэнэр Интернационалай теоретическэ хүсэнэй, революционно эршэ зоригой ба хүдэлмэришэн ангиин ашa туhые хизаарлашагүй хатуугаар хамгаалалгын бодото бэелэл болоно.

Тэрэ үеынгөө ангиин тэмсэлэй гүн дунда байхадаа, Коминтерн хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай, бүхы дарлагданги хүнүүдэй ашa туhые харалсан, энэ тэмсэлые үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилдэг байгаа. Коминтерн хадаа капитализмда, фашизмда, колониальна дарлалтада ба империалис дайнда эсэргүү эгээн лэ эрид шанга, шууд сэхэ тэмсэлшэ байhан юм.

Социализмын түрүү оронтой, капиталис оронуудай революционно хүдэлмэришэн ангитай, дарлагданги арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй нягта холбоотой байхые Коминтерн ходо дөө оролдодог hэн. Коминтерн хадаа революционно хүгжэлтые социальна дэбжэлтын бүхы хүсэнүүдтэй холбоотойгоор ябуулга хэдэг үнэхөөрөө дэлхэйн хүгжэлтэ болоно гэжэ ходо дөө ойлгодог, тиихэдээ энээнэй гол үндэhэ hууринь социализмын түрүүшын орон болоно гэжэ зүбөөр тоолодог байгаа. СССР-тэ социализм байгуулгые совет арадай гол зорилго гэжэ тоолохоhоо гадна, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлэй амжалтануудые туйлаха шухалын шухала нүхэсэл гэжэ Коминтерн тоолодог hэн.

Ленинэй захяае дүүргэлтэ болгодог Коминтерн хадаа дэлхэйн социалис революциин хубинь болоошье колонинууд болон колони шахуу оронуудай арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн угаа ехэ удха шанартай гэжэ тоолодог байгаа. Национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй шухалын шухала асуудалнуудые империализмтай тэмсэлэй бүхэдэлхэйн стратегиин асуудалнууд болгон Коминтерн өөрынгөө конгрессүүд дээрэ хаража үзэдэг бэлэй.

Марксизм-ленинизм Коминтернын, тэрэнэй партинуудай зам заагша одониинь ходо дөө болодог байгаа. Коминтерн өөрынгөө теоретическэ зэбсэгые ходо дөө хурсадхан нарижуулдаг hэн. Буржуазитай социал-демократиин эбсэлгэдэ эсэргүүсэн, реформизмын, буржуазна үзэл бодолдо, социал-шовинизмдэ эбсэнгеэр хандаха шэнжэ революционно теоридо оруулха гэhэн баруунай оппортунистнуудай hэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн Коминтерн ходо дөө тэмсэдэг байhан юм.

Тиихэтээ хамта олониитэhээ таhарха ябадалда, хуушарhан үзэлдэ, «зүүнэй үзэл» баримталагшадта, революционно пролетаринадые гансаардуулха гү, али бэлэдхэлгүйгөөр тэмсэжэ ороходо ябадалда хүргэдэг элдэб эсын жэжэ буржуазно-авантюрис теоринуудта Коминтерн ходо дөө сохилто үгэдэг байгаа. Хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлэй түлөө, арадай нэгэдэмэл фронт байгуулхын түлөө тэмсэхэ зорилго компартинуудай үмэнэ табиhан Коминтернын VII конгресс «зүүнэй үзэл баримталан» олониитэhээ таhарагшадые ба хуушарhан үзэлые шүүмжэлхэ талаар эли тодо жэшээ харуулалсаhан байна.

Марксистко-ленинскэ партинууд Коминтернын заншалаар баруунай ба «зүүнэй» оппортунизмтай, буржуазна, ба жэжэ буржуазна национализмтай, марксизмhаа али болохоор хадууралгануудтай саг үргэлжэ тэмсэнэ. Энэ хадаа эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социализмын хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй амжалтанууды туйлаха шухала эрхэ байдал хангана.

Национальна онсо өөрэ шэнжые хэтэрүүлхэ аюулай бии байhые заахадаа, коммунис хүдэлөөндэхи интернациональна, ниитын шэнжэтэй юумэнүүд национальна онсо өөрэ шэнжэдэ харша бэшэ, харин энэ онсо өөрэ талыень бэедээ шэнгээлсэнэ гээд Коминтерн онсолон тэмдэглээ. Нэгэ ниитэ интернациональна зорилго шиидхэлгэ тус тус оронойнациональна онсо өөрэ эрхэ байдалда, хүдэлөөнэй национально-тодорхой түхэл маягые хэрэглэлгэтэйгээр лэ бэелүүлэгдэжэ болохо байна.

Коммунис партинуудай интернациональна уялгые тодорхойлходоо, Коминтерн иигэжэ онсолон тэмдэглээ hэн. Энэ уялгань ямар бэ гэхэдэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ниитын ашаг туhые юунhээшье үлүүдэ тоолохо, хамтынгаа зорилгын түлөө тэмсэлдэ аха дүүгэй нягта харилсаа холбоо бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Марксистко-ленинскэ тугта, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта үнэн сэхэ байлга хадаа империализмда эсэргүүсэн тэмсэгшэ Коминтернын агуу амжалтануудые туйлаха нүхэсэл боложе үгэдэг байгаа. Энэ үнэн сэхэ байлга коммунис хүдэлөөе бүри нягтаар эмхидхээ, тэрэниие бүри ехэ эршэ хүсэтэй, зорилго хүсэнги болгоо, дэлхэй дээрэ коммунистнуудай нүлөөнэй дээшэлэлгэдэ туhалаа.

Тиимэhээ дэлхэйн коммунис хүдэлөөе мүнөө үе сагай эгээн лэ нүлөө ехэтэй политическа хүсэн болгохо замда Коминтернын ажал ябуулга шухалын шухала нүхэсэл боложе үгэнэ. Коминтернын бүхы эрхим hайн хэрэгүүдые, дүй дүршэлые болон заншалнуудые үргэлжэлүүлхые, хүгжөөхые бидэнэр, мүнөө үеын коммунистнууд, эрмэлзэнэбди.

Коминтернын ажал ябуулгада алдуу эндүүнүүдшье гарадаг байгаа. Коминтерн тус тус партинуудай ябуулга хэдэг национальна эрхэ байдалай ондо ондоо байhые заримдаа зүбөөр хараадаа абадаггүй, тиимэhээ зарим ушарта хүсэд үндэhэлэн баримталагдаагүй заабаринуудые үгэдэг байгаа. Социал-демократи эгээн лэ ехэ аюултай гэhэн тезис эндүүтэй байгаа, тиигэжэ тусхайта үе соо гол сохилто тэрээндэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэжэ, үнэндөө олониитэhээ таhарха ябадалда хүргэhэн байна. Коминтернын hүүлшын жэлнүүдтэ хэhэн ажал ябуулгадань Сталинда hүгэдэн шүтэлгын хойшолонгуудай муугаар нүлөөлhэниинь гэмшэлтэй байна. Зүгөөр Коминтернын бүхы түүхэтэ замда сэгнэлтэ үгэжэ байхадаа, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе, бүхы революционно хүдэлөөе шэнэ, бүри дээдэ шатада гаргажа, тэрэнэй дүүргэhэн угаа ехэ hайн үүргэнь тэрэнэй гаргаhан эндүүhээ жэшээгүй ехэ гэжэ тэмдэглэмээр, зүгөөр энэ алдуу эндүүнүүдыень дабтажа болохогүй.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда коммунис партинуудай хоорондохи интернациональна холбооной түхэл маягуудынь Коминтернын үеынхидэ орходоо ондоо болоо гэжэ ойлгосотой. Мүнөө Коммунис партинууд өөhэдынгөө оронуудта, дэлхэй дээрэ хүсэтэй бэеэ даанхай хүсэн боложе ябуулга хэдэг. Коммунис партинуудай интернациональна харилсаа холбоон, ангиин дайсанда эсэргүүгээр тэдэнэй хамгаараа хэдэг тэмсэлые тааралдуулга мүнөө үе сагта хоёр талын ба олон талын уулзалгануудые, зүбшэлнүүдые хэхэ аргаар бэелүүлэглэнэ. Уласхоорондын зүблөөнүүд коммунис партинуудай интернациональна шухалын шухала холбоо барисааниинь болоно. Мүнөө үедэ коммунис партинууд уласхоорондын шэнэ зүблөөндэ бэлдэжэ байна. Энэ зүблөөн империализмда эсэргүү тэмсэлэй зорилгонуудые тодорхойлхо, сүг тэмсэлдэ коммунистнуудай, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулгануудые батадхан бэхижүүлхэ үүргэтэй.

Коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ, тэрээндэ тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые зайсуулха гээшэ мүнөө үе сагай эрилтэ болоно. Имэ нэгэдэлые имагтал марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмда бата бэхи үндэhэ hуурида үндэhэлэн хангажа болохо гэжэ Коммунис Интернационалай дүй дүршэл, коммунис хүдэлөөнэй бүхы дүй дүршэл hургана. Интернациональна хариусалгаа ойлгодог КПСС хадаа социализмын хэрэгэй, бүхы оронуудай ажалшадай аха дүүгэй барисаанай хэрэгэй илан мандалгын ашa туhые харан, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын тулада хүсэлэл ёролдолгоёо гаргана.

Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта үндэhэлдэг уласхоорондые коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаал мандаха болтогой!

(ТАСС).

КОМИНТЕРНЫН БАЙГУУЛАГДАhААР 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАhАН НАУЧНА СЕССИ

Гурбадахи Коммунис Интернационалай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан научна сесси Москвада Союзуудай байшангай Колонно зал соо мартын 26-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

Нүхэд А. Я. Пельше, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев, Коминтернын ветерануud В. Ульбрихт, Ж. Дюкло, Р. Гюйо, Д. Ибаррури, Х. Багдаш, Д. Немеш болон хари гүрэнүүдэй бусад айлшад сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Испаниин Коммунис партиин Түрүүлэгшэ Д. Ибарруриин үгэ хэлэлгээр үглөөнэй заседани нээгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент А. М. Румянцев, Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн Р. Аврамов мүн лэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

* *

Гурбадахи Коммунис Интернационалай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан научна сесси Москвада мартын 26-да хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Сессиин түгэсхэлэй заседани дээрэ Франциин Коммунис партиин Политбюрогой гэшүүн Р. Гюйо, Италиин Коммунис партиин хүтэлбэриин гэшүүн Э. Серени, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай директор академик П. Н. Федосеев, Францидахи коммунис хүдэлөөнэй мэдээжэ ажал ябуулагша Ж. Коньо гэгшэд үгэ хэлээ.

П. Н. Федосеев энэ уулзалгада хабаадахаяа хилын саанаhаа ерэhэн бүхы нүхэдтэ, Коминтернын ветерануудта гүнзэгы баяр баясхалан хүргөө.

1919 оной мартын эсэс багта В. И. Ленинэй хэлэhэн, «III Коммунис Интернационал» гэhэн граммафонно пластинка дээрэ бэшэгдэhэн үгыень суглараагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаба.

Сесси хүдэлмэреэ дүүргээ. Энээндэ хабаадагшад бултадаа бодожо, партийна гимн «Интернационалые» hүр жабхалантайгаар дуулаба.

(ТАСС).

ГАХАЙН МЯХАНАЙ ФАБРИКА

Дүй дүршэлэй хуудаһан № 4

Адрес: Бэшүүрэй аймаг, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз

«Мал ажалай продукци манда улам ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Тиимэһээ бүри ойрын сагта орон доторн... миллион тонно мяхан, 90—95 миллион тонно һүн, 45—50 миллиард үндэгэн, 450—500 мянган тонно нооһон жэл с... даг болохо юм...».

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленум дээрэ нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэһэн элидхэл...

ҮГЛӨӨГҮҮР эртэ жабартай хүйтэхэн байһан аад, үдэ багта наран аятай дулаахаар игаажа, гэрэй оройгоор, модо бургааһанай мүшэр дээгүүр борбилоонууд баяртайгаар пишаганалдана. Мүн гэр байрын армагһаа дуһаалжа, ээлжээ эхигүй шолпогонохо юм.

Ёһотойл хабарай эхин. Энэ үдэр бидэ Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой гахайн фермэдэ зорижо ерээбди. Слобода гэжэ багахан тосхонһоо тээ баруун хойшоо ябаадхихада, Хёлго голой эрье дээрэ урдуур хойгуураа олон сонхотой ута гэгшын шулуун хуу адли байранууд жэрылдэжэ, баһа өөдөө ёдойһон ута хоолойгоор хара утаан бурьялан, абаһаар харахадаа, энэмнай ямар нэгэ фабрика, завод гээшэ гү гэжэ һанахаар байба.

Харин дүтэлжэ ерэхэдэл эндэ тэндэ гахайнуудай шууялдаха дуулдаад, байрын үбэрөөр мантан томо гахайнуудай наранда игаажа, мэнтылдэжэ хэбтэхэ харагдаадхина.

— Оройдоол таба-зургаан жэлэй саада тээ эндэмнай хоёр муухан модон хашаа, орбогорхон гэрһээ ондоо юуншье үгы һэн. Фермэшье ахирхан һааб даа. Хоёр мянга хүрэхэгүй гахайтай, жэлдээ 900 гаран поршоонхо абадаг байгаабди. Мүн 1963 ондо гүрэндэ 473 центнер мяхан тушаагдаа. Харин нёдондо 5720 поршоонхо түлжүүлжэ, гүрэндөө 3045 центнер гахайн мяха үгөөбди,— гэжэ энэ фермые даагша Александр Конечных хөөрэнэ.

Фермын бүхы байранууд соогуур ябажа хараабди, гахайшадаар хөөрэлдөөбди.

Гахайн фермын ажалда юун тиимэ орёо нарин юумэ байха һэм. Тэдэнние садатарнь эдеэлүүлбэл болоо юм бэзэ гэжэ зариман һанажа болохо. Үнэндөө тэрэнь даншье тиимэ бэшэ байна.

Тээ эдээхэн хоёр һаратай поршоонхонууд гэээшэ. Тэдэнэй саадахинь хоёр хахад, нүгөөдэнь — гурба, тэрэнэй саада тээхи гурба хахад. дүрбэ һаратай поршоонхонууд болоно.

ЗАВОДОЙШЬЕ ЦЕХЬЭЭ ДУТУУГҮЙ

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой гахайн фермэдэ бүхы хүдэлмэрииь ямар нэгэн завод, фабрикаһаашье дутуугүй, нарин нягтаар, ёһотойл цеховой гурымаар эмхидхэгдэнхэй. Хүн бүхэн оор оорын мэргэжэһэн тодорхой ажалтай, хуу звено болоно таһаранхай. Хүшэр хүндэ хүдэлмэриинь оньһон машинын хүсөөр хэгдэнэ.

Эгээн түрүүн нэгэдэхи цех соо оробобди. Эндэ поршоонхоһоо һалгаардаһан һубай, мүн ороондо оруулагдажа хээлитэй болоһон эхэ гахайнууд түрэхэ болотороо байлгагдадаг юм. Тус цехтэ дүй дүршэл ехэтэй гахайшад Анна Панькова, Клавдия Конечных, Валентина Панькова гурбан хүдэлнэ. Тэдэнэр һубай эхэ гахайнуудые тушаажа абаад, зүбөөр эдеэлүүлжэ, ототой болохыень алдангүй хаһа сагтань үрэжүүлдэг. Хээлитэй боломсооринь илгажа, тусгаар нарин харууһа, тэжээлдэ байлгана.

— Ороондо ороходо, мүн хээлитэйшье болоһон гахайнуудые тусхай рационоор эдеэлүүлжэ, дан үлүүсэ таргалуулангүй, һайн хүсэн сооиь лэ байлгаха гэжэ оролдодогбди. Юуб гэхэдэ, дан таргалаа һаа, һубайржа гү, али һү багатайгаар түрэхэ, үсөөн түл гаргаха бшуу,— гэжэ дүршэлтэй гахайшан Анна Панькова хөөрэнэ.

Түрэхэ гахайнуудые үбэлдөө газаа гаргажа, сэбэр агаарта ябуулдаг. Хүн бүхэнэй зуу гаран эхэ гахай даалгагдадаг байна. Тэдэнээ түрэхэһөөнь 10—15 үдэр урид хоёрдохи цехтэ тушаадаг юм.

— Азарга гахайнуудтнай хэр олон бэ? — гэжэ асуубабди.

— Бүхы 600 томо эхэ гахайнуудтаа гушаад азарга гахай байлгадагбди. Тэдэнһээ олон байгаа һаа, гаргашань ехэ болошохо. Бидэ гахайнуудаа түхэреэн жэл соо нэгэ жэгдээр һубарюулан түрүүлдэгбди. Һара бүхэндэ дунда зэргээр 60—70, заримандаа зунай сагта 90 гахайнуудые нэгэ доро түрүүлхээр хараалжа, үрэжүүлдэгбди. Юуб гэхэдэ, наһаар, шэгнүүрээр адлирхуу поршоонхонуудые олооринь хамталжа түлжүүлхэ, шахахадамнай таарамжатай байна бшуу.

Хоёрдохи цех соонь олон ондоо таһалгануудта һая түрэһэн нарай поршоонхотой, мүн түрэхэеэ байһан эхэ гахайнууд нэгэнэгээрээ, зариманиинь хоёроорншье байна. Энэ байра соо эгээл дулаан, сэбэршье. Халуун уһаар дулаасуулха түхеэрэлгэ бии. Шууяха шурхирхашье юумэн үгы. Гансал гахайшадай дүүжэн харгыгаар түмэр хоорботой тэргэдэ тэжээл ашаад, түрииэгэнэсэ түлхеэд ябахань харагдана. Эндэ дала гаран таһалга. Зариман соонь 10—13 поршоонхотой эхэнүүдшье бии. Саб сагаахан поршоонхонууд эхээ хүхэжэ садаад, багахан гэшхүүрээр оодоо гаража, дээрэхи дулаахан. хуурай тусхай унтарида амарнад.

Хэнэйшье мэдэһээр, гахайнуудые түрүүлээд, нарай түлнүүдые хоёр һаратай болоторнь эхынь һүөөр тэжээжэ, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гээшэ нилээд харюусалгатай хүдэлмэри. Тиимэһээ эндэ зургаан хүн хоёр халаанда ээлжээгээр үдэр һүнигүй байжа, поршоонхо абана. эхэнүүдыень һайнаар эдеэлүүлнэ, добдихэрыень һэлгэнэ.

— Эхэдэнь шэмэтэй һайн тэжээл садатарнь эдюулээд байгаал һаа, һү ехэтэй, поршоонхонуудааншье садхаасатай байха, түлэньшье түргэн ехэ болохо. Тиимэһээ бидэ поршоонхотой гахайнуудта белок, витамин ехэтэй, олон янзын тэжээл һайса үгэдэгбди. Үбэлдөө тэдэнние байраһаань ойро зуура гаргажа, газаагуур ябуулдагбди. Энэнь тэдэнэй бэедэ һайн байхаһаа гадна, байрын агаар сэбэрлэгдэнэ, һэргээгдэнэ ха юм,— гэжэ эндэ 15 жэл хүдэлһэн Валентина Панькова хэлэнэ.

Энэ цехэй гахайшад ехэнхидээ арбаад жэл хүдэлһэн дүршэлтэй зон. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ **Галина Павловна Панькова 77 эхэ гахай түрүүлжэ, хамта 856 поршоонхо абаа гэхэ гү, али томо эхэ гахай бүриһөө 11,1 поршоонхо, харин нэгэ дахин түрүүлээд шахаха залуу эмэ гахай бүхэнһөө 5,8 поршоонхо түлжүүлжэ,** түсэб, уялгаяа холо үлүүлэн дүүргээ һэн. Мүн бэрхэ гахайшад Екатерина Панькова, Анна Панькова, Лина Панькова гэгшэд тус тустаа баһал 730—807 хүрэтэр поршоонхо абаһан байна.

— Манай звеногой зорилго юуб гэхэдэ, бидэ гахайнуудаа түрүүлжэ, поршоонхонуудыень гарза хоролтогүйгөөр томо болгохо, тэдэнэй тус бүриин шэгнүүрые суудхын 150—160 граммаар нэмээхэ, хоёр һаратайдань поршоонхо бүхэнние 15—16 килограмм шэгнүүртэй болгоод, эхэһээнь һалгаажа, удаадахи цехтэ үгэхэ уялгатай зомди. Энэ даабаряа дүүргэдэгбди. Жэшээнь, поршоонхо бүхэнние эхэһээнь һалгаахадаа 17—18 килограммда хүргэнэбди,— гэжэ ахалагша гахайшан Е. М. Панькова хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ цехэй зургаан гахайшад таба мянган поршоонхо абаха түсэбтэй байһан аад, **5720 поршоонхо түлжүүлээ. Тинхэдэ байгша оной хоёр һара хахад соо 2025 поршоонхо абанхай.**

Совхозой главна экономист А. НЕКИПЕЛОВ:

— Манайшье совхозой гахайн фермын ажал гансата иигэжэ гуримтай болошоо бэшэ. Эгээл табан жэлэй саада тээ энэмнай ахирхан лэ байдалтай бэлэй. **1963 ондо совхоз гахай үсхэбэрилгэһөө 29,8 мянган түхэригэй гарзада орожо, абтаһан** центнер мяханай өөрынь үнэ сэн аяар 168 түхэригтэ болоһон. Тэрэ үедэ гахайн центнер мяха абахын тула 2110 тэжээлэй единицын хэмжээнэй хоол гаргашалдаг һэмди. Харин мүнөө энээндэ оройдоол 834 тэжээлэй единицэ гаргагдана.

Түбхын түрүүн гахайшадай ажалай эмхидхэлые эрид хубилгажа, урдынхидаал нэгэ хүндэ үсөөхэн гахай даалгахаяа болижо, хуу цехүүд болгон хубаагаад, звенонуудые бии болгообди.

Хоёрдохёор, тэндэхи хүшэр ажал, илангаяа шэбхэ шабааһа сэбэрлэхэ, тэжээлыень буйлуулха, хубаарилха гэхэ мэтэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаа. Урдынхидал гахайн байра соо хүйтэн, уурал һаарал, орохо аргагүй нойто норо байхаяа болёо. Халуун уһаар дулаасуулха батарейнүүд тодхогдоо. Мүнөө тэжээл, уһан боошхо, хүнэгөөр зөөгдэхэеэ болёо. Тэжээлэй кухниһаа гахайн байра хүрэтэр 60—70 метрэй бүдүүн сорго тодхогдоод, тэрээгээр хэрэгтэй сагтаа тэжээл нишэ тиишэ дамжуулагдажа байдаг.

Энээнэй ашаар фермын мүнөө байһан бүхы 5167 гахайе гурбан хүн тэжээлээр таһалдуулангүй хангана. Фермэдэ бүхыдөө 24 хүн хүдэлдэг. Харин урдань эдээнһээ һураггүй үсөөн гахайе гуша гаран хүн арайл хүшэ хүрэжэ харадаг һэн.

Гурбадахяар, шэнэ гуримаар хүдэлдэг болоходоо гахайшадай ажалайнь түлөөһэн һураггүй дээшэлээ. Гол түлөөһэн абтаһан продукциинь зэргээр үгтэнэ. Тинхэдэ хүдэлмэриинь хүндэ, хүнгэниие хараада абажа, хэдэн ондоо тариф тогтоожо түлэнэбди. Мүн түсэбһөө гадуур продукци абаһан гү, али поршоонхо олоор түлжүүлһэнэй түлөө шан, нэмэлтэ түлөөһэн үгтэдэг. Жэшээнь, **нарай поршоонхотой гахай харадаг Галина Понамарева нёдондо жэл соо 2233 түхэриг түлөөһэ, тэрэ тоодо түл абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө 254 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаа һэн.**

Эдэ бүгэдын ашаар ямаршье цехтэ хүдэлжэ байһан хүн бүхэн дааһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ, гаргаша багатайгаар продукци ехээр үйлэдбэрилхэ гэжэ оролдоно.

Тэрэшэлэн гахайнуудай тэжээлэй рациондо гансахан орооһо талханай зүйл үгэхээ болижо, тэрээндэнь үбһэ, ногооной гурил, гидролизно аргаар буйлуулһан, эһээһэн горохой һолоомо, машинадагдаһан һү, хартаабха, элдэб корнеплодуудые холиһонойимнай ашаар гахайн шэгнүүрые нэмээлгэдэ хэгдэһэн гаргаша зарим тэды хороо. Энээнэй ашаар абтаһан гахайн **мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 1965 ондо 120** түхэригтэ байгаа һаа, **нёдондо тэрэмнай 101,3 түхэригтэ болоо. Тинигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ гахай үсхэбэрилгэһөө бүхыдөө 372,2 мянган түхэриг, тэрэ тоодо 62,4 мянган түхэриг сэбэр ашаг олзо оруулагдаа.**

Гэбэшье энэ түйлаһанаараа һанаагаа амарха үндэһэн манда үгы. Томо эхэ гахай бүхэниие жэлдээ заабол хоёр түрүүлдэг боложо, поршоонхо олоор абаха зэргэтэйбди. Юуб гэхэдэ, мүнөө тусхай таһалгануудай үсөөн дээрэһээ эхэ гахайнуудаа бултыень жэлдээ хоёр түрүүлжэ шаданагүйбди.

Хэрбээ мүнөө 420 томо эхэ гахайтай байбал, **1970 ондо тэдэнэйнгээ тоое 600 толгойдо хүргэхэ, хамтадаа зургаа мянган гахайтай болохо зорилготойбди. Гүрэндөө жэл соо 3700 центнер гахайн мяха тушаадаг болохо, гахайн мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэнгые 85—90 түхэригтэ хүргэхэ зэргэтэйбди.**

Энэ зорилгоёо хүсэндэнь хүргэхын тула поршоонхо бүри олоор абажа түлжүүлхэ, гахайда гаргаша багатай аад, шэмэтэй һайн тэжээл, илангаяа белок, витамин ехэтэй тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохо ёһотойбди.

Ажахыдамнай гансашье гахай бэшэ, үшөө 2850 толгой эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 740 үнеэд, 8300 хонид бии. Тиимэһээ эдэ бүхы малаа тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангахын тула орооһо тарияанай, үбһэ ногооной, бусадшье ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлхэ болонобди. Илангаяа зунай сагта гахай адуулхаар ногоо ехээр тариха болгодоно.

Зоотехник-селекционер З. АСТРАХАНСКАЯ:

— Гахайнуудай үүлтэр һайжаруулха, тэдэнние бодомжотой зүбөөр үсхэбэрилхэ гээшэ баһал ехэ. удха шанартай. Бидэ түрүүн һайн үүлтэрэй азарга гахайнуудые Красноярска хизаар... һаа асаржа үсхэбэ... һэмди. Тингээд тэд... бүри шэнэлэгдэнэ. ... хэды поршоонхо гар... хэды шэгнүүртэй б... түргэн томо болоно... менной хүдэлмэрии... хэл наринаар хэнэб... үндэһөөр эхэ гахай... һү багатай, жэжэ, ... шоонхо түрэдэг бай... голодоһондо гарга... эгээл сула һайн. ... нүүдыень үсхэбэри... бди.

Мүнөө фермэдэ... хи, элитна классай ... гахай илгагданхай. ... хы һүрэгэймнай үүл... руулха гол хүсэн бо... Саашадаа бүхы ... нэгэ түрэл шуһанай... гүйн тула ондоо т... гахайнуудые асаржа...

Гадна үүлтэрыень ... жаруулхын тула һ... гараһан эмэ порш... анханһаа илгаад, он... тэжээл дээрэ бай... жүүлхын тула мүн... хайн байха шэнэ ба... жэ байнабди. Мүн э... гэ доро 1500 гахай ... соохи бүхы хүдэлм... һожоруулагдаһан б... дахаар гушаад мян... һомологдоо.

• • •

Нэгэ үгөөр хэлэбэ... тээхэ юумэмнай ех...

Түгэсхэлдөө ямар ... хэхэб гэхэдэ, Дзерж... рэмжэтэ совхоз газ... мэшье элбэг бэшэ, ... рлашье ехээр абадаг... рэйл ажахы. Жэшээ... совхозынь тарияалан... һоо 11,3 центнер ур... бүхыдөө 63 мянган ... ряа хуряагаа. Тэрэн... мянган центнерынь ... далдаа, бэшыень ур... дэ хаагаа, адууһа ма... дэ таһалжа үгөө. К... ритой тарижа, муу ... гуулһан.

Энэ совхоз газар... шэ, ороосо тарияа е... даггүйшье һаа, эб... мал, хонин һүрэг, г... һайнаар үдхэжэ, нё... дөө 1170 центнер ү... центнер хониной, 30... гахайн мяха, 13,5 м... нер һү тушаагаа бш...

Иигээд ерэхэдэ э... мал, хонин һүрэг ү... байгаад, гахай олоо... гагүй, гарза гайтай, ... бэлдэгдэжэ хүшэ ... гээд, тэд шээ оготол... хиһэн зарим ... та энэмнай ёһотойл ... ломоор. Гахайн тү... тэй хадань, тэдэние ... хэбэрилжэ, һайнаа... шадаһанай ашаар лэ ... жэлэй ямаршье са... мяха гүрэндөө т... ехээр үгэнэ ха юм... үхэрнүүдэ. хонидо... һайнаар шахан та... шэгнүүрыень ехэ ... тушаахадань ашаг ол... на, малыншье хоро... Гахай һайнаар үс... гарзатахагүй, олзо... ажахы бүхэндэ гүйе...

М. НАМ...
манай тус...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (... зурагтань) энэ ферм... ба һайса гаран жэ... һалгаряагүй хүдэлһ... шэл ехэтэй гахайш... лентина Панькова ... туһалагша Евдокия ... крещенныхтэй байна. (... дохи зурагтань) нар... шоонхотой гахайнуу... радаг бэрхэ гахайша... терина Панькова, В... на Снегирева, Галина ... марева.

> *Энэ совхоз табан жэлэй саана 473 центнер гахайн мяха абаһан һаа, нёдондо 3522 центнер үйлэдбэрилөө. Энэ үе соо гахайнуудаа 6 дахин олон болгоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхыдөө 5760 гаран поршоонхо түлжүүлжэ, 3890 гахай шахаад, тус бүриинь центнер шэгнүүртэй болгожо, гүрэндэ тушаагаа. Гахайн мяханай центнер бүхэнһөө 60 гаран түхэригэй сэбэр ашаг олзо абаа гэхэ гү, али энэ һалбариһаа дүн хамта 62,4 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулба.*

ГАХАЙН ТАРГАН — ТЭЖЭЭЛГЫН ХҮСЭН

Эндэһээ саашаа **гурбадахи цехтэ** оробобди. Тэндэ эхэһээ һалгаагдаад, тусхай харууһан дээрэ томо болгогдожо байһан поршоонхонууд байлгагдана. Арбан ондоо уужам ехэ таһалганууд соо хоёр һараһаа эхилээд, таба һаратай болоһон поршоонхонууд хуу томо, жэжээрээ илгагданхай, исалжа байнад.

— Тээ эдээхэн хоёр һаратай поршоонхонууд гээшэ. Тэдэнэй саадахинь хоёр хахад, нүгөөдэнь — гурба, тэрэнэй саада тээхи гурба хахад. дүрбэ һаратай поршоонхонууд болоно. Жэшээнь, эгээ тэрэ саада таһалга соохи томо поршоонхонуудаи 4—5 һаратайдаа тус бүриин 45—50 килограмм шэгнүүртэй болохолоорнь шахан таргалуулха цехтэ тушаадагбди. Ороидонь тиимэ шэгнүүртэ үшөө хүрөөгүй гахайнуудаа энэ таһалгадань оруулнабди. Тиигэжэ эдэмнай таһалгаһаа таһалга руу конвейерээр дамжуулагдаһандал түлжүүлэгдэжэ байдаг юм,— гэжэ фермые даагша А. Е. Конечных хэлэнэ.

— Бүхыдөө энэ цехтэ хэды поршоонхо түлжүүлэгдэнэб? — гээд асуубабди.

— Мүнөө эндэ 900 толгой жэжэ гахайнуудые хоёр хүн хаража байнабди. Үнгэрэгшэ январь, февраль соо 1000 гаран гахайн дүрбэ һаратайда тус тустань 50 үлүүтэй килограммда хүргөөд, шахан таргалуулгын цехтэ тушаагаабди,— гэжэ энэ цехэй ахалагша гахайшан Лукерья Понамарева хөөрэбэ.

— Поршоонхонуудай шэгнүүрые нэмээхэ даабаряа дүүргэнэ гүт?

— Дүүргэнэ даа. Нёдондо жэл соо дунда зэргээр поршоонхо бүхэнэй шэгнүүрые суудхын 200 граммаар нэмээхэ түсэбтэй аад, 260 граммаар нэмээгээ һэмди. Ондоогоор хэлэбэл, жэл соо 760 центнерэй оронда 890 центнер гахайн мяха абаабди,— гэнэ.

Эндэхи гол хүдэлмэриинь оньһожоруулагданхай. Гахайн шэбхэ, шэнгыень сэбэрлэхэ транспортёр хүдэлгэгдэнэ, хуурай тэжээл хобто кормушка руу тусхай оньһон түхеэрэлгоор зөөгдэжэ, хубаарилагдана. Шэнгэн тэжээл бүдүүн соргоор ерэжэ байдаг.

— Хобто кормушкыень минуташье хооһон байлгангүй, ходол дээрэһээнь нэмээжэ байдагбди. Хуурай, шэнгэншье тэжээлынь үдэртөө хоёр дахин хэжэ үгэнэбди. Тиигээгүйдэ ургажа ябаһан поршоонхо түргэн томо болохогүй бшуу. Эһээгдэһэн, уһанда худхагдаһан талха тарянай зүйлһөө гадна, үбһэнэй гурил, хэмэл һү, загаһанай тоһо гэхэ мэтэ малай бэедэ туһатай шухала бодосуулые холижо эдюулнэбди. Байгша ондо поршоонхонуудые 2-һоо 4 һаратай болоторнь тус бүриинь шэгнүүрые суудхын 280 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилготойбди,—гэжэ гахайшад мэдүүлнэ.

Дүрбэдэхи цех. Эндэ дүрбэ һаратай, тус тустаа хахад центнер татаха поршоонхонууд асарагдаад, үшөө таба-зургаан һара соо центнертэ хүргэгдэтэрөө шахагдажа, гүрэндэ тушаагдадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ гахайшад Фёкла Сидорова, Прасковья Понамарева гэгшэд бүхыдөө 3890 гахай шахажа, гүрэндэ 3045 центнер эрхим шанартай мяха тушаагаа. Байгша оной түрүүшын хоёр һарада мянга шахуу гахай шахажа, 1054 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаад, жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоо урид дүүргэбэ. Тиигээд март, апрель соо тушаагдахаар үшөө мянга һайса гаран гахай шахагдажа байна.

— Гахайн шэбхэ сэбэрлэхэ, тэжээлыень буйлуулха, хобто кормушкадань хэжэ үгэхэ хүдэлмэри гол түлэб оньһожоруулагданхай. Тиимэһээ гурбан хүн нэгэ доро эды олон гахай ядамаргүй шаханабди,— гэжэ тэдэнэр хэлэнэ.

— Шахамалнууд ямар рационоор эдеэлүүлэгдэнэб, шэгнүүрээ хэды шэнээн нэмээнэб?

— Шахамал гахай бүхэндэ үдэрэй 2,5 килограмм үйрүүлэгдэһэн, тээрмэдэгдэһэн талха, 250 грамм үбһэнэй гурил, заримандаа фарш, элдэб микрободосуудые эдюулнэбди. Нёдондо **гахай бүхэнэй шэгнүүрые суудхэдээ 350 грамаар нэмээхэ даабаритай аад, 360 граммаар нэмээгээбди. Мүнөө жэлдэ энээнээ 400 граммда хүргэхэ һанаатайбди,**— гэжэ Фекла Сидорова хөөрэнэ.

Иигэжэ эндэ гахай үсхэбэрилгэ цехһээ цехтэ дамжуулагдан, тусхай конвейерээр таһалгаряагүй ябуулагдажа байна. Иимэ байхадаа бүхы ажал хүдэлмэриинь нэгэ тогтомол нарин гуримтай, алгасаан һэлгэлдээн болохогүй, хүн бүхэн өөрынгөө ажалые һайн мэдэхэ, тэрээндээ мэргэжэһэн байна ха юм.

Гахайн фермын ажал хүдэлмэриие иигэжэ эмхидхэхэдэ юугээрээ һайн гээшэб, үшөө юу хээ һаа, гахайн мяхан гаргаша багатайгаар абтахаб гэжэ хөөрэжэ үгэхыень совхозой главна экономистые гуйбабди.

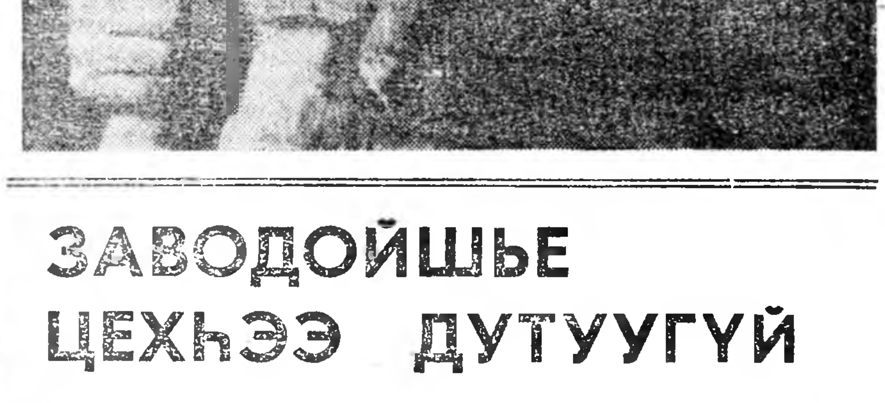

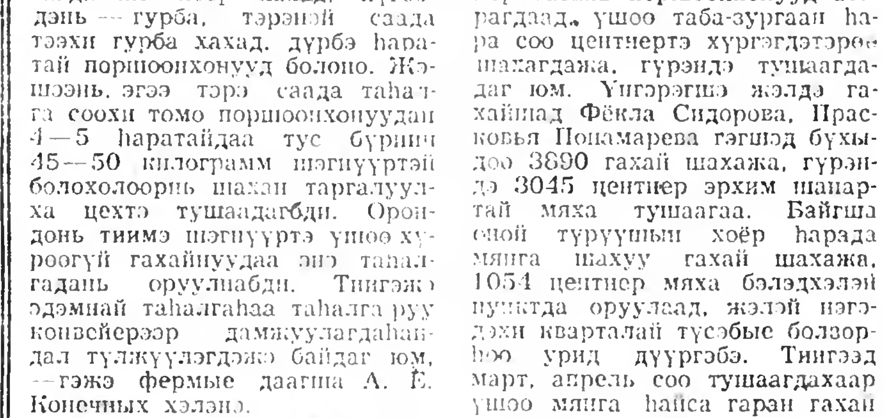

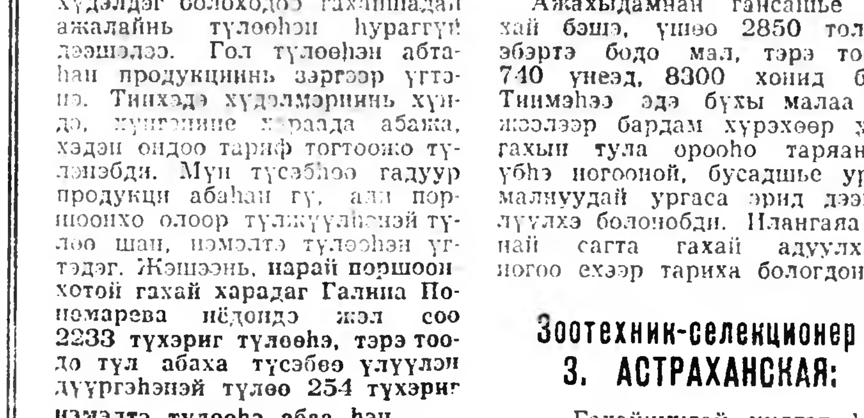

ЛЕНИНЭЙ БЭШЭҺЭН 61 ХУУДАҺАН ТАБИН ЖЭЛ БОЛООД ОЛДОО

…шар декабриин 9-дэ бо-

…унэй тала баримталһан …ооной ябадал ба жэжэ …а зан тухай» гэжэ Лени-…ан зохёолой жара нэгэн …а эхэ бэшэг олдоо,— гэжэ …ЦК-гай дэргэдэхи Марк-…низмын институдай … партийна архивта …

…аһаа олдооб?

…нэ неделиин урда тээ …һан уран зурааша Миха…ьевич Ранковой хуушан …соохоо…

…даар шалгаад үзэхэ-…нэй мэдээжэ зохёолойнь …ой майн 5-да бэшэгдэһэн … Марксизм-ленинизмын … угы байгаа. Энэ зо-… 1918 ондо гараһан дэбтэ-…н ёһоор хэблэгдэһэн, …«Правда» газетын, 1922 …най мэндэ байхада гара-…ай текстээр шалгагда-…. Эхэ бэшэгэй үндэһоор …ын газетын, дэбтэрнүү-…р шалгагдаа ха юм. 50 … эхэ бэшэгынь олдо-… гээшэ гү? Теэд юундэ …ын чемодан соохоо …

… эхэ бэшэгэй 61 хууда-…шонь али олые үзэһэн … хүдэлмэрилэгшэдтэ хү-…й, шухаг ушар болоно. …хээроо бодото эхэ бэ-…дань ямаршье һэжэг …. Эхэ бэшэгэйнь олдоһон …Марксизм-ленинизмын ин-… директорэй орлогшо …ьев толгойлогшотой, …бригада тэрэ дары ошо-….

… юун болоһон байгааб? … зураашын басаган Тать-…йловна Ранкова өөрын-…, искусствовед Николай … Смирновтой хамта ок-тябриин һүүл багта эсэгынгээ юумэ эмхилһэн байгаа хаш. Аяар дайнай үеһөө хойшо нээгдээгүй хуушан чемодан соохиие эмхилхэ болобо. Бомбодолгын үедэ һандарһан мастерской сооһоо тэрэ чемоданиие Ранков гэртээ асарһан юм ха.

Чемодан нээхэдэнь, хуушан юумэнүүдтэй хамта жэжэхэн аад, шуранаар бэшэгдэһэн эхэ бэшэгтэй ебхэгэр саарһан гараа. Юун байлтай гээшэб? «Н. Ленин» гэһэн үгын тэрээн дээрэ бэшээтэй байхые харажархёо. Ленинэй зохёолоор хэн нэгэнэй хэһэн конспект гээшэ ха гэжэ Н. Н. Смирнов таамаглаба. Тиигэжэ байтараа нэгэ иимэ ушарта анхаралаа хандуулаа. Гурбан хуудаһаниинь ондоо гараар бэшэгдээд, иигэжэ гаршаглагдаһан байба: «Верхарнын «Үүрэй толониие» б. Зоной театрта табилга». Буландань: «Правда» —(1—3) гэһэн тэмдэг. Хажуу таладань скобко соо «Крупскаягай эхэ бэшэг» гэһэн үгэнүүд бэшээтэй. Бодотоороо! Нүгөөдэньшье бодото эхэ бэшэг байжа магад.

Документальна фильмүүдые буулгахадаа, Ленинэй эхэ бэшэгүүдтэй нэгэнтэ бэшэ ушарһан научно-популярна фильмүүдэй режиссер Александр Давидович Левин гэжэ нүхэртөө Николай Николаевич хонходобо. Левин эхэ бэшэгыень хаража үзөөд, «Энэмнай — Ленинэй эхэ бэшэг бодотоороол даа» гэжэ баталаа. Тиихэдэнь ИМЛ-эй архивай хүдэлмэрилэгшэ байһан Леонид Виноградовта хандаба. Тэрэнь түрүүшээр маргаа:

— Лито-буулгабари бэшэ аабза? Аргагүй шадамараар буулгадаг байһан юм. Заримдаа мэргэжэлтэдшье тэрэниие бодото эхэ бэшэг гэжэ һанагша һэн.

Архивһаа ерэһэн шэнжэлэгшэд хаража үзөө. Хара бэхээр бэшэгдэһэн, зарим нэгэ үгын лэ һүүлынь Владимир Ильич хара карандашаар заһаһан байба. Эхэ бэшэг 3 хуби болгогдонхой. Хоёрдохи, гурбадахи хубинуудай гаршагынь дабтажа бэшэгдэһэн. Мария Ильинична Ульяновагай гараар бэшэгдэнхэй гэжэ мэргэжэлтэд абаһаар тодорхойлоо. Энэ эхэ бэшэг «Правдын» гурбан номерто хэблэгдээ һэн. Мария Ильинична «Правдын» секретарь байхадаа Владимир Ильичэй статья хэблэлдэ бэлдэһэн янзатай.

«Правдаһаа» энэ эхэ бэшэг яагаад уран зурааша Ранковто ороо гээшэб? Мэдэгдэнэгүй. Архивай хүдэлмэрилэгшэд иимэ таабаринуудые нэгэнтэ бэшэ тайлбарилдаг байһан юм. Тэдэниие тайлбарилхадаа ярангүйгөөр, нарин нягтаар, удаа дараалан узуур ундэгинень олохо хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэриие архивай научна хүдэлмэрилэгшэ О. Н. Амиановта даалгаа. Тиигэжэ олон тоото уулзалганууд, хэдэн час соо үргэлжэлдэг хөөрэлдөөнүүд, зэргэсүүлгэнүүд эхилбэ.

Энэ эхэ бэшэг «Правдаһаа» абтаһан байжа болоо ха. Магад уран зурааша Ранков хэзээ нэгэтэ тэндэ хүдэлһэн байгаа гү? Үгы даа, оройдоо хүдэлөөгүй. Магад хэблэлдэ хүдэлһэн хүнүүд Ранковой түрэлхидэй, нүхэдэйнь дунда бии гү?

Хэдэн үдэр үнгэрбэ. Уран зураашын түрэһэн аха Иван Григорьевич Ранков «Правдада» олон жэлэй турша соо корректорээр хүдэлһэн гэжэ элирээ. Зүйтэй тухайлбари. «Правдын» корректорнүүд Ленинэй эхэ бэшэгүүдые яажа хадагалдаг һэм гэжэ архивай хүдэлмэрилэгшэдтэ мэдээжэ байгаа. Хорёод онуудта «Правдын» корректор байһан Ноздровскаягай архив сооһоо «Венгр хүдэлмэришэдтэ амаршалга» гэһэн Ленинэй эхэ бэшэг олдоо һэн. Тэрэ бэрхэтэй үедэ, 1918 ондо «Правда» Петроградһаа Москва ерэһэн байгаа. Зарим эхэ бэшэгүүд (машинка дээрэ сохигдонгүй) гансата хэблэлдэ тушаагдадаг һэн. Тиигэһэнэй һүүлдэ эхэ бэшэгынь үлэдэггүй байһан. Типографиин зарим хүдэлмэрилэгшэд эхэ бэшэгүүдые дурасхаал болгон өөртөө абадаг бэлэй. Тиигэжэ Ноздровская Ленинэй эхэ бэшэг абаһан байгаа. Магад корректор Ранков тэрээниие дурасхаал болгон абаһан байгаа аалам?

Хамаг юумэ толгойдоо хадууха бэрхэтэй. Иван Григорьевич түрүүшээр юушье һанажа ядаба. Харин һүүлдэнь хуушан записной книжкэ тухай һанажархиба. Тэрээн соогоо «Правдын» корректорскэһээ абаһан, Владимир Ильичэй эхэ бэшэгүүдые хайшань хэһэнээ тэмдэглэһэн байгаа. Нэгыень дайнай урдахана «Правдада» үгэһэн, нүгөөдыень дүүдээ бэлэглэһэн байба.

Олдоһон эхэ бэшэгые Иван Григорьевичто харуулхада, хуудаһануудыень удаан иража үзэбэ. Тэндэ өөрынь корректорскэ тэмдэгүүд үгы ха гү гэжэ бэдэрһэн байгаа. Нэгэшье тэмдэг байбагүй. Владимир Ильич өөрөө тон наряар заһаһан: хүхэ бэхээр заһабари оруулһан, шрифтыеньшье зааһан байба.

Тиигэжэ Ленинэй гараараа бэшэһэн үшөө нэгэ эхэ бэшэг олдобо!

Ленинэй бэшэгые олохо хэрэгтэ туһалһан хүнүүдтэ Марксизм-ленинизмын институдай дирекциин шиидхэбэреэр баясхалан соносхогдоһон байна.

Ильичэй үшөө олдоодүй материалнуудые бүри үргэнөөр бэдэржэ эхилхыень уряалжа, һаяхан Марксизм-ленинизмын институдай хүдэлмэрилэгшэд хэблэлээр дамжуулан, үнинэй большевигүүдтэ, литераторнууд болон журналистнуудта, бэдэрэгшэд ба бүхы һонирхогшодто хандаһан байна. Текстынь үшөө мэдэгдээгүй Ленинэй мянга шахуу документнүүд зохёолнуудайнь бүрин суглуулбариин томууд соо заагданхай. Ленинэй мүнөө олдоһон эхэ бэшэгэй жара нэгэн хуудаһан бусад үнэтэ зүйлнүүдэй олдохо байһые гэршэлжэ магад.

Илья АГРАНОВСКИЙ,
Александр ТАРАДАНКИН.
(АПН).

ЗУРАГЛАЛ

ШЭНЭ ГАЗАР

ХАБАР бэлэй. Үни холын хабар Дыжидма Хобраковнагай ой ухаанһаа мүнөөшье болотор гарадаггүй.

Тиихэдэ баруун зүг дайнай гал түймэрһөө улайжа, ами наһан үхэл хоёрой хуби заяан шиидхэгдэжэ байгаа һэн. Хүдөөдэ эрэшүүлшье гэжэ үсөөн. Нютагай хүбүүд Эхэ ороноо фашис дайсадһаа хамгаалхаяа мордонхой. Дайнай эхилхэһээ урид тэдэнэр Хүнтэйдэ шэнэ газар хахалжа, шэнэ ажабайдал зохёожо байгаа һэн.

Хүшэр хүндэ хабар бэлэй даа. Дыжидма энээниие һайн мэдэхэ. Газар хахалха, таряа тариха үеэр хүн дуталдаха, анзаһа шэрэхэ унаашье байхагүй. Хамтын ажалай һайн морид бултадаа шахуу сэрэгтэ татагданхай. Иимэл хабар һэн даа. Дыжидма Хобраковна арбан долоодохи хабараа иигэжэ угтаһан, ажабайдалайнгаа түрүүшын алхам анзаһанай хойноһоо ябажа хэһэн намтартай. Ажабайдалайнь алхаса морин анзаһаар тэрэнэй татаһан гүнзэгы бураздааһаа эхитэй.

Түрүүшын бураздаа. Анзаһа арайл даажа ябаһан морин. Моринойнгоо хэды даажа ядаашье һаань, басаган анзаһаяа даражал ябаад, бураздаагаа гүнзэгы болгохо.

АЯАР холо руу зурыһан бураздаа. Тээ тэрэ добо дээрэ ёдойгшо нарһанай хажуугаар зурыһан бураздаа. Тэрэ ганса модоной хажуугаар үшөө харгы гарадаг һэн. Һүзэгтэй хүнүүд нарһанай хажуугаар гарахадаа, мүшэртэнь эреэ марян бүдэй таһархай уяха, узууртань зэд мүнгэ хаяха, архитай һаа сэржэм үргэхэ. Залуу басаганай газараа хахалһаар энэ модоной хажуугаар үнгэрхэдэ нарһанай нюсэгэн гэшүүһэд гуйранша хүнэй гартал урдаһаань һарбайлдаха. Нарһанай хаташаһан үзүүр талын һалхинда ой гутамаар хахинаха.

Дыжидма Хобраковна Раднаева ажалша наһаяа иигэжэл энэ бэрхэшээлтэ хабарай хүшэр, гүнзэгы бураздаагаар эхилһэн. Шэнэ газар хахалжа, шэнэ ажабайдал эхилһэн хүн.

Иимэл жэлнүүд бэлэй даа. Хүшэр лэ жэлнүүд. Урданай мухар һүзэг тиихэдэ үшөө ула болоодүй байгаа. Хүн зоной харанхы мунхаг ухаанай сэлмэжэл байһан үе һэн. Шэнэ ажабайдалтай, шэнэ ажалтай шэнэ хүнүүд олошоржо байгаа. Эдэ бүгэдэ шэнэ газар хахалалгатай холбоотой.

Энэ үедэ Арзагуун нютагай залуу басагад Дулма Обхорова, Һамасуу Эрдынеева, Дыжидма Раднаева болон бусад Баргажанай МТС-эй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн трактористнуудай гурба һарын курсада һурахаяа ошобо. Басагадай хаана ябахаяа байгаашые нютагай үбгэжөөлнүүд мэдэхэдээ, ехэл буруушаагаа бэлэй. Юуб гэхэдэ, шажан мүргэлэй номнолой ёһоор, эхэнэр хүн кузница орохоһоо байтагай, түмэр түдэгын хажууда хүрэхэ ёһогүй байгаа бшуу. Хэды тиибэшье һаань, комсомол басагад шэнэ сагай, шэнэ заншалай эхи татажа, Хүнтэйн таладаа булад агтануудые жолоодожо, гүнзэгы бураздаа татажа эхилээ бэлэй. Энэ бураздаагайнь гүнзэгы шэнэ ажабайдалайнь удхын гүнзэгыгөөр, тэдэнэй мохошогүй зоригой, арюун сэдьхэлэй гүнзэгыгөөр хэмжэгдэнхэй. Ерээдүй энэ үе сагайнь гүнзэгы удхатай адли байһан юм.

ИИМЭЛ жэлнүүд бэлэй даа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гал дүлэн соогуур нютагай олохон хүбүүд баатарай үхэлөөр унаа. Тэдэнэй зариман коммунистнууд һэн. Партиин гэшүүн болоогүйшүүлынь ёһотойл коммунист шэнгеэр тулалдаа. Зариманиинь партида орохо мэдүүлгэеэ улаан шуһаараа бэшэжэ унатараа дайлалдаа. Энэ үедэ хүдөөгэй ажалшад баһал шадал соогоо хүдэлөө. Дыжидма Хобраковна эдэ жэлнүүдтэ КПСС-эй гэшүүн болоо һэн. Хүн зонойнгоо дунда хүндэтэй, мохошогүй зоригтой, һайхан сэдьхэлтэй хадань нютагайхидынь тэрээндэ тракторно-таряан ажалай бригада энэ хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ даалгаа.

Дыжидма Хобраковна Раднаевагай түрүүшынгээ гүнзэгы бураздаа татахаһаань хойшо тэбхэр хорин найман жэл үнгэрбэ. Эдэ жэлнүүдтэ энэ эхэнэр механизатор мэргэжэлээ орхёогүй. Тэрэ мүнөөшье болотор газараа хахалһаар.

— Наһан ошогдоол гээшэ aаб даа. Урданайхида орходоо саг хэды хубилаа гээшэб? Хүн зоншье, газар дайдашье. Хүнтэйдэмнай ямар гоё техникэ газар элдүүринэб даа. Энээниие жолоодохо хүнүүдшье олошоронхой. Теэд һүүлэй жэлнүүдтэ басагад трактор жолоодохоёо болинхой. Басагад булад агтануудые хүбүүдһээ дутуугүй жолоодохо. Энээниие манай урданай механизаторнуудай ажал гэршэлэнхэй. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой басагадай механизаторнууд болохо гэһэн үүсхэл ехэл һайшаалтай,— гэжэ республикын габьяата механизатор Дыжидма Хобраковна Раднаева хөөрөө бэлэй.

Үбсүүндээ «РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн значок яларуулһан таряаша эхэнэр Дыжидма Хобраковна һаяшаг нютагайнгаа Советдэ депутадаар һунгагдаа.

ШЭНЭ газар! Хабартаа Хүнтэйн талада гаража, хайшаашье хара— хахалагдаһан газар. Шэнэ газар. Заха хизааргүй газар. Намартаа эндэ таряан далай долгилон, дуулан байдаг. Таряан далайн энэ дууе хүн бүгэдэ ойлгохогүй. Энэ дууе эндэ гүнзэгы бураздаа татаһан хүнүүд ойлгодог. Энэ дуун тэдэнэй сэдьхэлэйнь эгээ һайхан дуун болоно. Иимэ ирагуу хүгжэмтэй дуу түбһэн хүн зохёожо шадахагүй. Энэ дууе Дыжидма Хобраковна Раднаева зохёолсоһон. Шэнэ сагай шэнэ дуун. Таряаша эхэнэрэй тэрэ холын хабарнуудта газараа хахалжа ябахадаа дуулаһан шэнэ дууниинь мүнөө хүрэтэр сууряатанхай.

Гааргын совхозой үнинэй механизатор Дыжидма Хобраковна Раднаева энэ хабартаа Хүнтэйн талада газараа хахалхаяа баһал гараха. Таряашан эхэнэр ута загуун татажа, гүнзэгы бураздаа гаргаха.

Залууһаа хойшо хахалдаг талаһаа гарахаар бэлдэнэ. Энэ талынь ганса нарһан үни үмхиршэнхэй. Нарһанай орой залинда хухаржа һалашоо. Тэрэнэй хажуугаар зурыһан зүргэ харгы үни хала үгы болошо, таряан далай долгилно. Үхэхэрэ бэдэрдэг хара хирээнүүдшье харагдахаяа болёо. Огторгойнь алас үндэртэ талын бүргэдүүд омогоор элидэг. Тэдэнэй бүри дээгүүр алас холые зориһон реактивна самоледууд годли шэнги зурыдаг.

Энэл даа, шэнэ саг. Шэнэ газарай шэнэ шарай. Коммунистка Дыжидма Хобраковна Раднаева шэнги хүнүүдэй зохёоһон шэнэ сагай шэнэ шарай.

Г. РИНЧИНО.

…ҮРЭЛ ОРОН …ДОТОРНАЙ

…С-эй ТҮҮХЭ

…ШАДТА ТУҺАЛБАРИ

…э Союзай Коммунис …түүхэ» гэһэн дүрбэдэхеэ … харуулан ойлгуулха … хэдэн арбаад фотодоку-…, гоёор шэмэглэгдэһэн …нууд болон схемэнүүд, … түүхэ тухай олон мате-….

…—1966 онуудта хэблэг-…һан нэгэдэхи, хоёрдохи, … номуудынь партиин …1883 онһоо 1941 он хү-…улна. Дүрбэдэхеэ хэб-…түүхэ Эсэгэ ороноо хам-…агуухэ дайнай жэлнүүд-… байгуулгаяа түгэс-…унизмда удаа дараалан … КПСС-эй бэелүүлһэн …ргада зорюулагданхай.

… Политическэ литерату-…ор һаяхан барлагдажа … кын Варненскэ округой газар ажал эрхилдэг «Ленин» гэжэ кооперативай тарлашадта бэлэг болгон барюулагдахаар хараалагдана. Хани барисаата ажахынуудай ажалшад анда нүхэд болоһоор үнинэй юм.

Болгарида арадай засагай илаһаар 25 жэлэй ойдо болгар ханинартаа тус фильм барюулха. Ойн баярай һайндэртэ Варненскэ округ ошохоор уригдаһан колхознигуудай делегаци энэ бэлэгээ абаашаха.

„Хара алтан" урдана

ШЕВЧЕНКО. (Казахай ССР). «Мангышлак — Куйбышев» гэжэ нефтепроводой нэгэдэхи ээлжээе ашаглалгада оруулба. Эндэхи барилгашад шэнэ Узень, Гурьев хотонуудай хоорондохи участогай соргонуудые гагнажа бүрин дүүргээ. «Сокровища» гэжэ хахад арал дээрэхи «хара алтан» эндэһээ Гурьевскэ нефть шанаржуулдаг заводто эльгээгдэхэ.

Завод плотина хангана

Дунда Азиин гравийно-сортолгын томо гэгшын завод Токтогульскэ гидроузелай дэргэдэ бодхоогдоо. Энэнь жэл бүри 1,8 миллион кубометр барилгын модо үйлэдбэрилэн гаргажа байхаар хараалганхай.

Тус предприятиие ашаглалгада оруулһанай ашаар 200 метр үндэр плотиные бетоноор бүтээхэ, гидроэлектростанциин һуури табиха хүдэлмэри хурдадхаха арга олгогдоо.

Үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ зүблөөн

ЭРХҮҮ. (ТАСС). Эрхүүгэй областиин үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөхэ асуудалтай нютагай зүблөөн мартын 25-да эндэ нээгдээ. Москва, Ленинград, Эрхүү, Новосибирскын элитэ эрдэмтэд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай түлөөлэгшэд, арадай ажахын элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэд энэ зүблөөндэ хабаадана.

Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ ба хубаарилха асуудалаар Новосибирскдэ болохо научна конференци дээрэ эдэ дурадхалнууд харагдаха болоно.

…скэ уншалга …эхилбэ

…Ц. Республикын эмхи-…абарилхы хүдэлмэри-…оулжа, Туркмениста-…ЦК-гай дэргэдэ эмхид-…тори соо Туркмени-…эй ЦК-гай нэгэдэхи …Б. Овезовэй «В. И. Ле-…змын агуухэ теоре-… лекцеэр эндэхи Ле-…лга эхилээ.

… совет социалис демок-…, «Ленинэй үзэл сур-…метанда бодото дээ-…, «Империализм ба … тухай ленинскэ теори» … хэдэн лекцинүүд Ле-…лгын түсэбтэ ору-….

…ичэй нэрээр» … кинорассказ

…Фрунзевскэ область. … районой Ленинэй нэ-…элиин колхозингуудай … ба ажал тухай, һайн-… ерын үдэрнүүд тухай … кинорассказ «Иль-…эр» гэжэ нэрлэгдээ. Хү-… артелиин инженер-…. В. Бабьюк гэгшын …эрэ хүдэлдэг колхозой …бэлдэжэ байһан фильм … Арадай Республи-

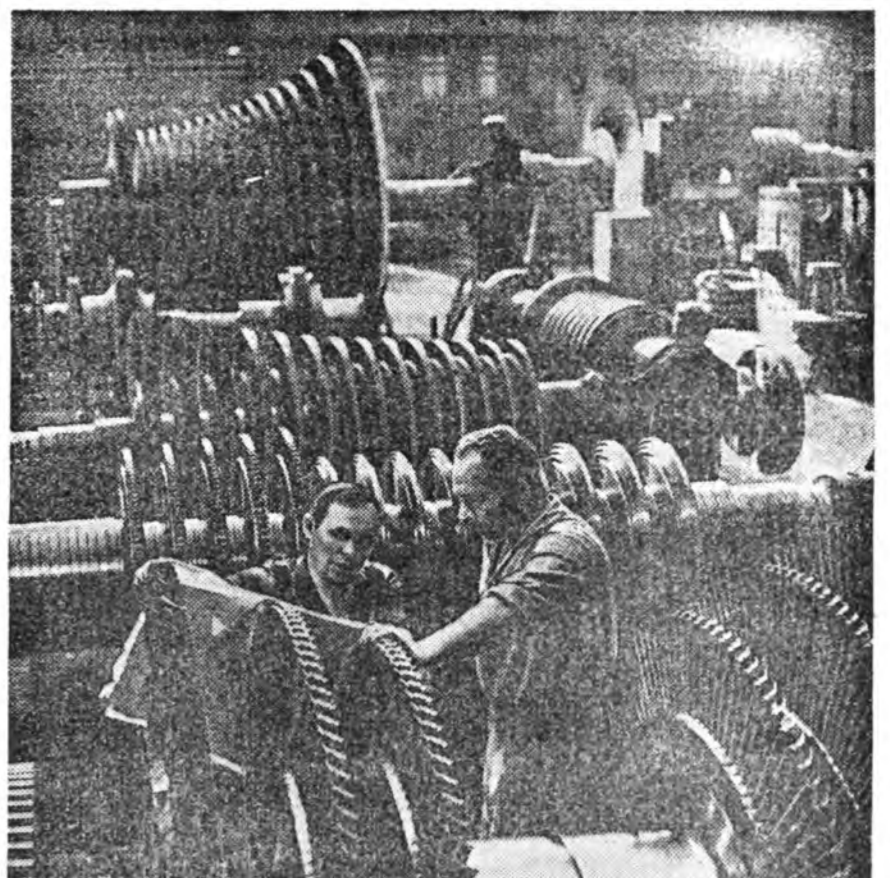

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Харьковай турбинна заводой коллектив табан жэлэй үедэ түсэбһөө гадуур 250 мянган түхэрнгэй олзо оруулха гэжэ шиидээ. Мүнөө эндэ социалис мүрысөөн эршэтэйгээр ябажа байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой цех соо.

АПН-эй фото.

МИНИИ МИЛИЦИ НАМАЙЕ ХАМГААЛНА

АХАЛАГША СЕРЖАНТЫН АРЮУН ЖЭШЭЭ

Машинанууд үйлсөөр тэһалгаряагүй һиинаалдан үнгэрнэ. Янгинама хүйтэндэшье, аадар бороодо, ааяма халуундашье дундуур бэетэй, хурса хара нюдэтэй энэ эхэнэр хүндэтэ харуулаа орхидоггүй. Түрүүшээр харахада, тэрэнэй хэжэ байһан хүдэлмэридэ ямаршье гайхама, орёо юумэн үгы шэнги. Гэбэшье нарин хёрхоор адаглаһан хүн энэ эхэнэрэй хүдэлмэриинь али тухай хүндэ байһые ойлгохо. Улаан-Үдын жолоошодой машинаяа зүбөөр залаха хэрэгтэнь тэрэ сэгнэшэгүй туһа хүргэдэг. Журам эбдэһэн нэгэшье жолоошон гү, али буруугаар харгы хүндэлэн гараһан хүн энэ хинагшын хурса харасаһаа хулжан зайсахагүй. Машинын мотоорой бага зэргэшье ондоо аблатайгаар хүдэлбэл, «шэлээрхэһыень» мэдэдэг, халта һарюу хазагай ябаһан машинаарнь жолоошоной зүлмэнгиие обёордог юм. Энэмнай хэн гээшэб? Городой зоной олонхинь хараһан байха. Юуб тэхэдэ, Антонина Семеновна зам хинадаг инспектороор олон жэлэй туршада хүдэлнэ.

Милициин ахалагша сержантын эреэн модоёо үргэхэлөөрнь, шуумайжа ябаһан ЗИЛ тэрэ дороо зогсоодхибо. Сэнхирхэн нюдэтэй, шарахан үһэтэй залуу жолоошон машинынгаа кабина нээгээд:

— Хүлисэгты, нүхэр инспектор, алдуу хэбэ гээшэ хаб,— гэбэ. Хэды залуушье һаа, олон жэлэй туршада жолоошоноор хүдэлжэ байнхай. Тэрэниие Антонина Семеновна танидаг. Иигэжэ машинаяа түргөөр ябуулхаяа болихо тухай энэ удаа һануулга хэбэ. Замай журам тухай хөөрэлдөө ходо хэхэһээ гадна, хүн бүхэнэй зүрхэндэ хүрэмэ үгэнүүдые оложо шададаг.

Нэгэ иимэ ушарал болоһон юм. Холын хотоһоо ерэһэн наһажаал эхэнэр трамвайһаа гарахадаа, абажа ябаһан чемоданаа мартажархёо. Тиигээд яахашье мүрөө оложо ядаба. Нюдөөрөө уһа гүйлгэн, харгы хүндэлэн гарахаяа ябатарнь, милициин сержант гэнтэ байлгаад, налгайгаар хандаба.

— Хүгшөө, иигэжэ үйлсэ хүндэлэн гарадаггүй юумэл.

Чемоданаа шаналһан эхэнэр гомдолтойгоор уйлаба.

— Трамвайн номерые һананагүй гүт? — гээд Антонина Семеновна асууба.

— Үгы, юушье һананагүйб. Хамаг юумэмни чемодан соогоо һэн.

Антонина Семеновна удаан бодожо байнгүй хажуугаарнь гарахаяа байһан машина байлгаад, хүгшэнтэй хамта кабина худар орожо һууба. Трамвайнуудые хүсэжэ, кондукторнуудһаа асуухадань, ямаршье чемодан хараагүй байба. Диспетчерскэ ерэхэдэнь — тэндэньшье үгы. Тэрэ хүгшэн орохо айлайнгаа байрые Антонина Семеновнада заажа үгэбэ. Дүрбэн час соо бэдэрэлгэ хэжэ, чемоданиинь олоо. Холоһоо ерэгшэ тэрэ хүгшэн чемоданайнгаа олдоходо, тон ехээр баярлаһан, Антонина Семеновнада үнэн сэдьхэлэй баясхалан хүргэһэн байна.

Антонина Семеновна 28 жэл милициин зургаанда хүдэлжэ байнхай. Үнэн сэхэ ажалыень үндэрөөр сэгнэжэ, парти, правительствамнай «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнаа бэлэй. Иимэл даа, милициин үнэн сэхэ хүдэлмэрилэгшэ, Антонина Семеновна! Ургажа ябаһан залуу үетэндэ үнэн сэхэ ажалай бодото жэшээ харуулна.

Г. БОРИСОВА.

АРАДАЙ ТЕАТР АЯНШАЛНА

Мухар-Шэбэрэй арадай театр хоёр жэлэй саада тээ аймагай культурын байшанай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн байна.

Энээхэн лэ үеһөө эхилжэ мухар-шэбэрэйхид өөһэдынгөө артистнарай наада харадаг болоһон гэхэдэ буруу ааб даа. Ушар юуб гэхэдэ, тэндэ нилээд һонирхолтой зүжэгүүдые табидаг, нэгэ акттай пьесэнүүдһээ гадна, олон акттай пьесэнүүдые гүйсэдхэдэг уран һайханай коллектив хүдэлдэг байгаа. Тэрэниие аймагай ДК-гай директор Виктор Константинович Зубарев хүтэлбэрилдэг һэн. Тус коллектив хэдэн олон республиканскэ харалгануудта эдэбхитэй хабаадаһан, олониитын анхарал үнинэй татаһан байна. Мүн зүжэгүүдтэ наададаг эдэбхитэдынье ходо һэлгэжэ, хубилжа байдаггүй. Энэ уран һайханай бүлгэмэй зүжэг наададаг хүнүүд тогтонижожо, өөрын нюуртай болоо. Гадна тэдэнэй мэргэжэл шадабариньшье ургаа. Тиимэһээнь тус коллективые мини уран һайханай бүлгэм гэжэ нэрлэхэнь таарамжагүй болоо бшуу.

Мухар-Шэбэрэй аймагай олониитэ өөрынгөө арадай театрай зүжэг бүхэниие харуулжа эхилһэн түрүүшынь үдэрһөө захалаад эдэбхитэйгээр хараһан, һанамжа дурадхалнуудаа хэлэһэн байха юм. Хүдэлмэридэнь хабаадаха дуратайшуулшье олошорһон байгаа. Урдань шофёроор ажалладаг байһан, зүжэгтэ наадахадаа бэлигтэй нүхэр И. К. Козлов театрай уран һайханай хүтэлбэрилэгшөөр уригдаа. В. К. Зубарев өөрөө режиссёроор томилогдоһон байна. Эдэ хоёрһоо гадна аймкомхозой шэрдэгшэ Г. Н. Безбородов, аймагай пионернүүдэй байшангай хүдэлмэрилэгшэд Г. С. Румянцева, П. Елизов, үбгэ һамган хоёр Прозоровтон, медсестра В. Пятибратова болон бусад арбаад эдэбхитэд театрай артистнууд болоо.

Гансахан эдэбхи үүсхэлэй хүсөөр һайн зүжэгэй табигдахагүйнь мэдээжэ. Тиимэһээ артистнарай дунда һуралсалай ба мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилһэн байна. Тэдэнэр аймагай культурын байшангай дэргэдэ тусхай таһалгатай болонхой. Тэндэнь театральна искусствын элдэб һалбаринуудаар ном, журналнууд бии, элитэ совет артистнарай, режиссёрнуудай дүй дүршэл харуулһан литературанууд олон. Эдэ бүгэдые артистнар шудалхаһаа гадна, К. А. Станиславскиин теоретическэ зохёолнуудаар тусхай урогуудые хэдэг байна. Эдэ хэшээлнүүд дээрээ һонирхолтой образ наадажа һураха, хүшэй абари зан гаргажа шадаха болохын тула туршалга-наада үнгэргэдэг.

Элитэ совет драматург В. Розовой «Түрын болохо үдэр» гэһэн зүжэгөөр театр анха түрүүн хүшэгэеэ нээһэн юм. Энэ зүжэг мүнөө болотор театрай сцено дээрэ табигдаһан зандаа. Тэрэнэй хуушардаггүйнь гол шалтагаан юун болоноб гэхэдэ, артистнарай наадан зүжэгһөө зүжэгтэ һонирхолтой болодог байна бшуу. Тэрэнэй һүүлээр тус театрай сцено дээрэ А. П. Чеховэй «Калхас», «Юбилей», П. Синельниковэй «Гурбан нүхэд» гэһэн зүжэгүүд табигдажа, олоной һайшаалда хүртөө.

Мухар-Шэбэрэй арадай театрай коллектив шэнэ жэлдэ Ц. Солодарь Ю. Нагибин хоёрой зохёоһон «Суджанай дангинанар», Ю. Принцевэй «Юһэдэхи симфони» гэһэн мүнөө үеын совет хүнүүдэй шэн зоригто ажал хүдэлмэри, ехэ эрмэлзэл, инаг дуран тухай зүжэгүүдые бэлдээ юм. Аймагайнгаа түбэйхидтэ харуулһанай һүүлээр, тэдэнэр колхоз, совхозуудайнгаа ажалшадта айлшална.

Театрай хүдэлмэри жэгдэ һайн гэжэ хэлэхын аргагүй ааб даа. Илангаяа бааза муутай дээрэһээ зүжэгүүд мууханаар шэмэглэгдэнэ, хубсаһа хунар дуталдана, элдэб шэрэ, буд болоод лэ гар үзүүрэй бусад хэрэгсэлнүүд хомор. Тэдэниие аймагай центрһээ гадна, Улаан-Үдэдэшье олохонь бэрхэтэй. Энэ эрмэлзэл ехэтэй, олониитэдэ туһатай юумэ хэжэ ябаһан нүхэдтэ республикымнай гүрэнэй театрнуудай зүгһөө туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй. Мүн аймаг дотороо аяншалха үедэнь Мухар-Шэбэрэй ажахынуудай зүгһөө ами бүхы анхарал ехэ байһанай гэжэ һанахаар.

Тус театрай коллектив В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулжа, революционно удхатай зүжэг табиха хүсэлэнтэй.

Д. ЭРДЫНЕЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. А. П. Чеховэй нэгэ зүжэгтэ театрай режиссёр В. К. Зубарев (зүүн гарһаа), уран һайханайнь хүтэлбэрилэгшэ И. К. Козлов хоёр наадажа байна.

Авторай фото.

Манай хөөрэлдөөн

ГОЛ ТЕМЭЕЭ БҮ МАРТАЯ

Буряадай ахамад зохёолшодой нэгэн болохо Балдан Санжиевич Санжинтай манай корреспондент уулзаад:

— Съезд дээрэ юун тухай хөөрэлдэхэйлди гэжэ hананат?— гэжэ асууба.

ХАРЮУ: Өөhэдынгөө табадахи съездhээ хойшо буряад уран зохёолшодой туйлаhан амжалта яhала ехэ. Жэл бүри хэдэ хэдэн романууд, туужанууд, рассказууд, поэмэнүүд, шүлэгүүд хэблэгдээ. Уран зохёолшодой, залуу литераторнуудай тоо олон болоо. Мүнөө болохоёо байhан съезд дээрэ илангаяа уран зохёолой удха шанарые бүри дээшэлүүлхэ тухай ехэ хөөрэлдөөн болохо ёhотой гэжэ бодоноб.

Юуб гэхэдэ, манай номууд дотор мүнөөнэй уншагшадай дура сэдьхэл буляама, үнэхөөр гүнзэгы удхатай зохёолнууд бэлэй олон бэшэ бшуу. Харин эхир шэнэ темэдэ халиргайгаар, hонирхол багатайгаар бэшэгдэhэн туужанууд, рассказууд, шүлэгүүд олон байха. Эгээл мүнөө, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн урда тээ, нимэ хөөрэлдөөн болохонь тон шухала.

В. И. Ленинтэ хабаатай темэ эгээл гол темэнүүдэй нэгэн болоно.

АСУУДАЛ: Та, Балдан Санжиевич, hүүлэй үедэ ямар зохёол бэшэжэ байнабта? Саашанхи хараа түсэб тухайдаа хөөрэжэ үгыт.

ХАРЮУ: Би hүүлэй жэлнүүдтэ Б. Дандаронтой хамта Буряадай түүхын зарим хуудаhануудые ирагжа, «Заяанай зам» гэжэ роман бэшэhэн байнабди. Тэрэмнай хоёр хубитай. Нэгэдэхи хубинь буряад, ород хэлэн дээрэ түсгаар ном боложо гараhан, хоёрдохи хубинь «Ганзага шилэн» гэhэн гаршагтайгаар «Байгал» журналда, мүн хоёр хэлэн дээрэ нёдондо хэблэгдэhэн юм. Энэ жэлдэ тэдэмнай нэгэ ном болон хэблэгдэхэ түсэбтэй.

Романай темэ, удхын уншагшадта элитэ хадань, эндэ дурдаад яахамниб. Гэбэшье hүүлшын хубинь Монгол, Ород гүрэнүүдэй хоорондо хилэ табилгаар. Буряадай суута патриот Шэлдэй зангиин саазалуулагдаhаар дүүрэнэ.

Бидэнэр мүнөөшье түүхын темэдэ («Обоо хилэ» гэжэ даб дээрэ нэрлээд) драма бэшэжэ байнабди. Олигтой юумэ болоо хадань уншагшад, харагшад байн анжарна ааб даа.

ЖИИРЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭН ЯБАҺАНАА...

А. И. УЛАНОВ[ай]

60 наhанай ой[до]

ХҮН БҮХЭНЭЙ хуби заяан ямар нэгэ илгаатай, ондо ондоо байдаг. Энэ манай үндэр наhатын ажабайдалай харгы зам пилээд болдоггой ялхитай, орёо байгаа. Юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа жиирэй хүдэлмэришэн ябаhан аад, эрдэмэй доктор болотороо ургаhан байна бшуу.

Алексей Ильич Уланов 1909 оной мартын 28-да Эрхүүгэй областиин Боохоной районой Үхэр тосхондо түрэhэн юм. Эсэгэнь үгытэйшье hаа, ехэ хүдэлмэришэ хүн байжа, зоной зэргэдэ гараа hэн. Алексей Ильич эбтэй ехэ бүлэ дотор хүмүүжээ. Эжынь «Эхын Алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаhанхай юм.

1929 ондо Алексей Ильич дунда hургуули дүүргэмсээрээ эхин классуудта багшалаа, тиигээд автобиографи соогоо бэшэhыень хаража үзэхэдэ, М. Горькийн зохёолнуудые олоор уншаhанай эсэстэ орон дотороо аяншалжа захалаа: Алданай алтанай приискнүүдтэ, Шэтын модоной, Эрхүүгэй арhанай заводуудта хара хүдэлмэришэнөөр хүдэлөө, Москвагай электрозаводто шэл үлеэгшээр ажаллаа. Алексей Ильич дурсагдаhан предприятинуудта ажабайдалай hайн hургуули гараhан, «хилээмэнэй сэн» ойлгоhон.

Сэдьхэлээрээ поэт байhан тула 1932 онhоо эхилжэ шүлэгүүдые бэшэhэн, тэдэнээ Сибириин газетэ болон журналнуудта удаа дараалан толилуулhан. Маяг түхэлэйнгөө талаар тэдэнь өө мөөгүй бэшэншье hаа, поэдэй халуун зүрхэн соохоо булгилан гараhан тула нилээд hонирхолтой. Шүлэгэйнь согсолборинууд соо: «Гэрэлтын, минии зүрхэн, гэрэлтыш», «Минии харгы, үдэрнүүдэй карта», «Дэлхэй уужам — дурла, хүдэлэ, hура» гэhэн булэгүүдые орууланхай. Эдэнь Улановай шүлэгүүдэй удха, шэглэл тухай яhала элеэр ойлгуулжа үгэнэ.

1933 ондо Улановые Улаан-Үдэ хото урижа, Буряадай уран зохёолшодой холбооной секретаряар, hүүлээрнь уран зохёолой консультантаар томилбо. Энэ үедэ хаанашье хүдэлхэдөө, тэрэ эрдэм hургуулиин тон шухала болоhые ойлгон мэдэрбэ. 1936 ондо Алексей Ильич Москва хото мордожо, Крупскаягай нэрэмжэтэ багшанарай институтда оробо. Тэрээнэй литературна факультедые 1940 ондо дүүргэмсээрээ, орон нютагаа бусажа ерэбэ. Тиин Тарбагатайн дунда hургуулида жэл соо хүдэлөөд, Буряадай соёл культурын научно-шэнжэлэлгын институтда абтаба. Эндээ удаан хүдэлжэ амжабагүй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилээ hэн. Алексей Ильич Сталинград хотые баатарлигаар хамгаалгада хабаадалсаhан, тэндэ хүндэ контузида ороhон, шархатаhан. 1943 ондо НИИК-тээ дахинаа бусан ерэжэ, 1945 оной намар болотор хүдэлөөд, аспирантурада hурахаяа ошоhон юм.

1948 ондо Алексей Ильич диссертаци хамгаалжа, педагогикын эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Гэбэшье багшын ажал бэшэ, харин ехэнхидээ хэлэ бэшэгэй тала тэрээнэй анхарал, зүрхэ hанаае буляадаг бэлэй. Энэнь хожомойнь бүхы ажал хүдэлмэри дээрэ бүри элеэр харагдаа. Буряад арадай баатарлиг эпос тушаа бүрүү ойлгомжын гараха үедэ Уланов ажал бэдэржэ, Улаан-Үдэhөө Шэтэ хүрэтэр, Шэтэhээ Душанбешье хүрэтэр аяншалhан байха. Тиимэ газаашалгын замхахада, 1950 оной эхеэр Уланов дахинаа Улаан-Үдэеэ ерэжэ, арад зоной аман зохёолдо харшаар хандадаг ябадалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсээ.

ЭРДЭМ НАУКЫН урда Улановай гол аша габьяань юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа буряад арадай аман зохёолоор түрүүшын ехэ монографи гаргуулаа. Энээнhээнь урда тээ аман зохёол тухай имагтал богонихон статьянууд, урид хэлэгдэхэ үгэ гэхэ мэтэшэлэн жэжэ тоосооной юумэнүүд толилогдодог hэн. Буряадай баатарлиг эпосые шэнжэлхэ талаар урдань бэшэгдэhэн ном hударнуудые бүхы дээрэнь үзэжэ, Уланов үльгэрнүүдэй гол жанр доторхи үзэл сурталай болон уран hайханай шэнжэ шанарые гүнзэгы тодорхойгоор шэнжэлжэ, ехэхэн алхам хэhэн байна. Энээнэйнь аша туhаар совет фольклористика шэнэ номуудаар баяжаhан, буряад арадай баатарлиг эпосэй анха мүндэлhэн тушаа асуудал сүм шиидхэгдэhэн.

Улановай гол шэнжэлэлгэнь «Буряадай баатарлиг эпос» гэhэн монографи болоно. Үльгэрнүүд дотор ямар, юун тухай түүрээгдэдэг тухай автор энэ ном соогоо гүн тодорхой шэнжэлэл хээ. Тэрээнэйнь hүүлшын хуудаhые уншан hэхэхэдээ, урда сагай болон мүнөөнэй түүхые, аман зохёолые эрдэмтын ямар hайнаар мэдэхэ байhые ойлгон баясанабди. Буряад арадай соёл культурын тоггон бойжолгодо буряад арадай эпическэ зохёолнуудай ямар үүргэ дүүргэhые Уланов тон шадамараар элирхэйлжэ шадаа. Энэ баталалга тобшололнуудаа автор буряадай бусадшье үльгэрнүүдээр, баян жэшээ баримтануудаар гэршээлэн харуулна.

Уланов ород болон түрэлхи хэлээ адли hайнаар мэдэдэг. Энэнь шэнжэлэл, зэргэсүүлгэнүүдые хэхэдэнь ехэ туhалдаг. Эрдэмтэ мүн бусад номууд соогоо буряадуудай эртэ урда сагай hанал сэдьхэлые янза янза соонь яhала гүнзэгыгөөр, үнөөхил үльгэр домогуудайнгаа аялга түүрээлгэ дээрэ түшэглэн харуулаа. Тиихэдэнь буряадуудай сэдьхэлэйнь баялигые, түүхын элдэб шатанууд дээрэ буряадай обществын яажа хүгжэhые эли тодоор ойлгожо абанабди.

Буряадай үльгэрнүүд соо айхабтар олон мифүүд бии юм. Тэдэниие бүридхэн шэнжэлхэ талаар эрдэмтэ баhал ехэ юумэ хээ. «Буряадай баатарлиг эпосэй тодорхойлолгодо» гэhэн ном соогоо «тэнгэриин мифүүд» тухай анха түрүүшынхээ тодорхойгоор зураглаhан, мүн «Буряадай «баатарлиг эпос» гэhэн нүгөөдэ ном соогоо баhал энэ асуудалда анхаралаа табижа, мифүүд тушаа бүри гүнзэгы тайлбари үгэhэн байна. Тиихэдээ үльгэрнүүд соохи олохон баримта, хэhэгүүдые шадамараар хэрэглээ.

Гадна Алексей Ильич олохон үльгэрнүүдые оршуулhан, хэдэ хэдэн согсолборинуудые бэлэдхэhэн. Тусхайлбал, «Абай Гэсэрэй» дүрэн нэгэ hалаае ород хэлэн дээрэ оршуулхын тула нилээд ехэ ажал хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэнь 1961 ондо толилогдоо. Иигэжэ дэлхэйн соёл культурын жасада ехэ хубитаяа оруулаа. Мүн үльгэршэдэй шадабари мэргэжэл, үльгэрнүүдэй уран hайханай онсо шанар шэнжэнүүдые, арадай аман зохёолой гоё hайхан талые, эдээн дотор ород болон буряад арадай харилсаа ямараар харуулhые, аман зохёол болон литературын ямар холбоотой байhые шэнжэлэн харуулhан статьянуудыень hонирхон уншадагбди.

АЛЕКСЕЙ ИЛЬИЧ арадай аман зохёолые марксис ёhоор шудалан ойлгодог, шэнжэлэн тодорхойлдог, хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтэтэй холбожо харадаг. Мүн совет үеын аман зохёолые бүридхэн суглуулха, шэнжэлхэ талаар ехэхэн оролдолго гаргадаг. Тэр[э]... бирь болон Алас-Дурн[а]... дуудай совет үеын ам[ан]... шэнжэлхэ научна хоёр[...] ференци дээрэ (1965 ...) хэн элидхэл хээ, тус [...] шаа саг үргэлжын ан[...] дуулха тухай дурадхаа.

Алексей Ильич ду[...] хүн: эрдэмтэ байха[...] поэт, шатаршан, спорт[...] ардаар чемпион, ангу[...] лагша байха юм. Ехэ[...] шэн зантайшье hаа, бэ[...] дые зоригтой бэрхээр [...] радаг.

Энэ 60 наhанайнь [...] Алексей Ильичэй ута [...] жаргал, улам ехэ ам[...] хыень, бэе махабад[...] сэдьхэлээрээшье ходо[...] рюун ябахыень юрөө[...]

Л. Э[...]
хэлэ бэшэгэй эрдэ[...]

Ф. И. БАЛДАЕВА[...]ной шог зураг.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

КПЧ-гэй ЦК-гай ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Президиумэй заседани Прагада болоо.

ЧТК агентствын дамжуулhанай ёhоор, Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическа консультативна комитедэй Будапештдэхи зүблөөндэ хабаадаhан Чехословакиин делегациин гэшүүд зүблөөнэй хүдэлмэри, тэрээнэй шиидхэбэринүүд тухай Президиумдэ мэдээсээ. Чехословакиин делегациин ажал ябуулгые, Варшавска договорой захиргаанай органуудай байгуулалмжые наржуулан hайжаруулха талаар зүблөөнэй баталан абаhан хэмжээнүүдые, мүн Европодо аюулгүй байдал хангаха талаар хүсэлэл оролдолгоёо бүри адаhхитай болгохо уряатайгаар Европын бүхы арадуудта хандаhан хандалгые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум hайшаагаа.

Энэ хандалгые дэмжэхэ гадаадын политическа тодорхой хэмжээнүүдые хараалха тухай шиидхэбэри КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум баталан абаhан байна.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 99 жэлэй ойе мүнөө жэлдэ hайндэрлэхэ юрэнхы программые Президиум hайшаагаа. Энэ гайхамшагта үдэрые hайндэрлэлгэ ленинизмые бүри гүнзэгыгөөр шудалан мэдэхэ хэрэгтэ туhалха, энэ hургаалай хүдэлмэришэн анги ба бусад үргэн олон ажалшадта гүнзэгы ехэ интернациональна удха шанартай байhые ушөө дахин онсолон тэмдэглэхэ гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Ажалшадай уласхоорондын hайндэр Майн 1-ые, Майн 9-нэй сүлөөрэлгын үдэрые hайндэрлэхэ юрэнхы программые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум hайшаагаа. Эдэ үдэрнүүдые hайндэрлэлгэ социалис хани нэгэдэлдэ Чехословакиин хамаатай байhые, эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ ажалшадай hанал нэгэдэлгые бэхижүүлхээр шиидэнги байлгые харуулха гээд Президиум тэмдэглэhэн байна.

КПЧ-гэй партийна организацинуудта тоосоото-hунгуулиин суглаануудай ямараар үнгэржэ байhан тухай мэдээсэлые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум шагнаа.

ВНР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическа консультативна комитедэй Будапештдэхи зүблөөн тухай заседаниин мартын 25-да болоhон тухай ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ене Фок правительствын гэшүүдтэ мэдээсээ.

Зүблөөндэ хабаадаhан венгер делегациин ажал ябуулгые Министрнүүдэй Совет hайшааhан байна. Варшавска договорой организацие саашадань наржуулха зорилготой хэмжээнүүдые, ниитэ Европын зүблөө зарлаха тухай Европын бүхы арадуудта Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хандаhан хандалгые хүсэдөөр зүбшөөжэ байhанаа Совет элирхэйлэн мэдүүлээ. Министрнүүдэй Соведэй hанамжын ёhоор Европо түби дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ нимэ зүблөөн горитойгоор туhалха байна. Шадаал hаа hаяын саг соо зүблөөн зарлагдаха гэжэ этигэжэ байhанаа ВНР-эй правительство элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическа консультативна комитедэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ шухала хэмжээнүүдые абахыень тусхайта министрнүүдтэ правительство даалгаа.

ЕХЭ УДХА ШАНАРТАЙ ҮҮСХЭЛ

БЕРЛИН. (ТАСС). Европын бүхы гүрэнүүдтэ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хандалгые «Шэлэ ехэ удха шанартай амгалан ёhоной үүсхэл» гээд «Горизонт» гэжэ недели бүридэ гарадаг журнал сэгнэhэн байна.

Энэ зуун жэлэй туршада соо Европо дэлхэйн дайнуудта дайрагдажа, хоёр дахин hандаргагдын хоохоропоо гэжэ hануулха зуураа, хамагай түрүүндэ Бонной үйөө нэхэхэ политикаар үүдхэгдэжэ магад сэрэгэй шэнэ гулгадаhануудай аюулые эсэлэн зайсуулха саг мүнөө тулажа ерээ гээд журнал онсолон тэмдэглэнэ.

Буу зэбсэг яаралтайгаар тухеэрэлгые манай түбиин 30 гаран гүрэнэй арадууд буруушаадаг байха юм. Тэдэнэртэ Европодохи аюулгүй байдал хангаха найдамтай эмхи хэрэгтэй. Тэрэшэлэн уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулхын тулада Бонн тодорхой алхамуудые хэхэ ёhотой гээд статья соо хэлэгдэнэ.

Европодохи эб найрамдал, аюулгүй байдал, эб найрамдал ба социализм Германиин Демократическа Республикын политикын гол удхань болоно гээд журнал мүн лэ онсолон тэмдэглэhэн байна.

Родезиин ээлжээтэ хараша ябуулга

ПАРИЖ. (ТАСС). Африкын бээдаанхай орон болохо Замбиин хилэ дээрэ расис Родезиин сэрэгэй частьнууд суглуулагданхай. Энээн тухай «Таймс оф Замбия» гэжэ газета мартын 25-да мэдээсээ. Родезиин зүгhөө хэлдэжэ магад зэбсэгтэ добтолгоhоо ороноо хамгаалхын тулада Замбиин сэрэгүүд Родезиин хилэ шадар асарданхай.

Франс Пресс агентствын Лусакаhаа мэдээсэhэнэй ёhоор Замбиин зэбсэгтэ хүсэнүүд Виктория гэжэ хүхюур тээнэ оноhон харгые, хилэ шадарай Замбези мүрэн дээгүүр гараhан түмэр замай хүүргые хамгаална.

Алжир уулзалгада бэлэдхэнэ

АЛЖИР. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныи АНДР-тэ албанай хэрэгээр аяншалгаяа эхилхэеэ байhангай дашарамдуулан, Ехэ Алжирай ФНО-гой национальна комиссар хүн зондоо хандаа.

Империализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда, сионизмда, үндэhэ яhанай илгаа гаргалгада, бусад хорото үйлэ хэрэгүүдтэ эсэргүү хамтынгаа тэмсэлээр нэгэдэдэг Алжир ба Советскэ Союзай хоорондохи бата бэхи хани барисаанай нэрэдэ хүрэмөөр хүндэтэ айлшаниие манай арад угтаха гээд ФНО-гой уряа соо хэлэгдэнэ.

Хүндэтэ айлшаниие эрхимээр угтахые уряалан, дайнай ветерануудай департаментскэ совет, профсоюзуудай нютагай комитет, Ехэ Алжирай мусульман шажанта скаудуудай комитет, бусад ниитын организацинууд хүн зондо мүн лэ хандаа.

Алжирай департаментнуудай шэнэ устав

АЛЖИР. (ТАСС). АНДР-эй Революционно Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй хамтын заседани мартын 25-да боложо, Х. Бумедьен түрүүлэгшээр hуугаа.

Оронной департаментнуудай шэнэ устав заседани дээрэ баталан абтаа.

Департаментнуудай эрхэ ба уялганууды, департаментнуудай захиргаанай органуудай байгуулалмжа ба ажал ябуулгын гуримые устав тодорхойлно. Эдэ органуудай hунгалтанууд Алжирай түүхэдэ анха түрүүн энэ оной майн 25-да үнгэргэхөөр хараалагданхай.

Юпп Ангенфортын мэдүүлгэ

БЕРЛИН. (ТАСС). Баруун Германиин мэдээжэ коммунист, Германиин компартиhаа Хойто Рейн-Вестфали гэжэ газар нютагай ландтагай гэшүүн байhан Юпп Ангенфорт дайшалхы hанал нэгэдэлгын мэдэрэлтэй байhанаа элирхэйлэн мэдүүлhэн, өөрыень дары түргэнөөр сүлөөлхэ тухай бонеко правительствын ба Баруун Германиин юстициин тусхайта органуудта эрилтэ хэhэн бүхы ханинар ба нүхэдтөө халуун баясхалан дамжуулаа.

Энээн тухай Баруун Германиин энэ демократ ба антифашистын hамган Миа Ангенфорт Дюссельдорфдо мэдээсэhэн байна.

АДН агентствын дамжуулhанай ёhоор Юпп Ангенфортын арестовалагдаhанай hүүлээр hамганиинь анха түрүүн тэрээнтэй түрмэ соо уулзажа хөөрэлдэhэн байна.

Президент Никсонэй хэлэhэн үгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамда амгалан байдал тогтоохо «саг ойртоо» гэhэн үгэ хүүрээр, «Американ хүбүүд» гэртээ hаяар бусаха гэhэн найдуулгануудаар оронойхи̇оо «мэхэлхые» хүсэнэгүйб гээд США-гай президент Никсон мэдүүлhэн байна.

США Урда Вьетнамда «өөрынгөө хүсэ hуларуулха» ёhогүй гээд радио дамжуулгын национальна ассоциациин гэшүүдэй үмэнэ мартын 25-да үгэ хэлэхэдээ, президент онсолон тэмдэглээ. Тиимэhээ вьетнам арадта эсэргүү зэрхэг түримхэй ябуулганууды үргэлжэлүүлгэhээ США-гай арсаха хүсэлэнгүй байhые Никсон лаблаhан байна.

Орон дотор ракетэнээ хамгаалха тухеэрэлгэнүүдые бодхоохо тухай шиидхэбэриие үндэhэлэн баримталгада президент өөрынгөө үгые зорюулаа. Энэ шиидхэбэри гүрэн түрын олон тушаалтадай, оронной научна ажал ябуулагшад ба олониитын зүгhөө хурсаар шүүмжэлэгдэжэ гэжэ мэдээжэ байна бшуу.

АМАРАЛТЫНГАА ҮЕДЭ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой культурын ордоной дэргэдэхи хүүгэдэй секторэйхид хабарайнгаа амаралтын үдэрнүүдтэ хүдөөгэй ажалшадта, мүн үетэн нүхэдтөө концерт, наада харуулхаар холын аян замда мордобо. Заводой хүдэлмэришэд Яруунын аймагай колхоз, совхозуудые шефтэн үни абаhан юм. Эдэнэр жэл бүри дурсагдагша аймагтаа ошожо, өөhэдынгөө шефүүдтэ туhаламжа үзүүлжэ байдаг. Мүнөө заводой хүдэлмэришэдэй үхибүүд концерт бэлэдхээд, эдэнэртээ айлшалба.

— Концертынтнай программада хэды номер оруулагданхай хаб? — гэhэн асуудалда тус секторые даагша Галина Михайловна Никулина иигэжэ харюусана.

— Концерт бэлэдхэжэ, шефүүдтэ ошоhон эдэнэр заводой залуушуулай ансамбль гэжэ нэрэтэй. Тус ансамбльда 9—10-дахи классай hурагшад оролсоно. Тиихэдэ эдэнэртэй суг долоодохи классай hурагшад, хореографическа кружогойхид мүн лэ хүдөө нютагуудта гаралсаба. Концертын программада Хачатурянай «Гаянэ» гэжэ балетhээ «hэлмын хатар», буряад, ород арадай хатар наадануу̇д, граждан дайнай үеын комсомолшуудта, мүн совет үеын залуушуулда зорюулагдаhан дуунууд бии. Энээнhээ гадна ансамблиин дууша басагад — 10-дахи классай hурагшад Нина Селеткова, Вика Стрельцова гэгшэд шогтой хүхюун дуунуудые гүйсэдхэхэ юм. Мүн эдэнэрэй гүйсэдхэхэ «Яруунын загаhанад», ород арадай хатарнууд хүдөөгэй малшад, хонишод, таряашадые баясуулха бэзэ.

Ансамблиин программада венгер, румын, башкир, армян арадуудай гоё hайхан хатарнууд оруулагданхай.

Ансамблиин коллектив Яруунын аймагай «Комсомольский», Гүндын, Нисэнгын, Яруунын совхозуудай, «Коммунизм», «Дружба», «Победа» колхозуудай гүүртэ, отаранuудта ошохо маршрудтай.

— Эдэнэрнай мартын 31 болотор хүдөө нютагуудаар ябаха юм. Зүгөөр бага сагтай дээрэhээ үдэртөө 2—3 концерт табиха,— гээд Галина Михайловна үгэеэ саашань үргэлжэлүүлнэ.

hаяхан республикын залуу хүдэлмэришэдэй суглаанда ерэhэн Яруунын аймагай түлөөлэгшэд шефүүдтэ хүрэжэ, Культурын ордондо үнгэргэгдэhэн коммунис ажалай ударнигуудай слёдто хабаадалсаhан юм. Тиихэдээ эдэнэр хүүгэдэй секторэй уран hайханай бүлгэмдэ хабаададагшадые «нютагтамнай айлшалжа ерыт» гэжэ урихан байгаа.

Заводой хүдэлмэришэдэй үхибүүд хирэ болоод лэ хүдөө нютагуудта гаража, өөhэдынгөө бэлэдхэhэн hонирхолтой концертээр малшад, таряашад, модошодые баясуулжа ябадаг юм. Эдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ Сэлэнгын аймагаар ябахадаа, Ардасанай леспромхозой хүдэлмэришэдтэ, РТС-эй механизаторнуудта, турбазада амарагшадта, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой малшадта хүрэhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүүгэдэй ансамбль замдаа мордохынгоо урда тээ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Спорт

ТАСС-ай ЛЕНТЭҺЭЭ

БУМБЭГЭТЭЙ ХОККЕЙ. Бумбэгэтэй хоккейгоор СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө эдиршүүлэй зургаадахи түгэсхэлэй мүрысөөн Архангельскда эхилээ. Гүрэмэл бумбэгын ерээдүй мастернууд: Красноярскын «Енисей», Москвагай «Динамо», «Уральский трубник» (Первоуральск), Архангельскын «Водник» бүлгэмэй эдиршүүл мүрысэхэ юм. Эндэ илажа гарагшад 1970 ондо эдиршүүлэй дэлхэйн түрүү hууриин мүрысөөндэ хабаадалсажа, оронойнгоо нэрэ хүндые хамгаалха байна.

БАСКЕТБОЛ. Свердловскын «Уралмаш» бүлгэмэй баскетболистнууд оронойнгоо түрүү hууриин мүрысөөнэй дээдэ зэргын бүлгэмдэ дахинаа наадахан. Тэдэнэр Свердловскдо үнгэргэгдэhэн «А» классай хоёрдохи бүлэгэй зургаан команды̆е илажа гараhандаа имнэ эрхэтэй болоо бшуу.

КОНЬКИ. Свердловскын «Юность» спорткомбинадай каток дээрэ үнгэргэгдэhэн «Олимпиин резерв» гэhэн мүрысөөндэ москвичка Людмила Титова Кировэй Александр Чекулаев хоёр түрүү hуури эзэлээ. Титова хамтадаа 198.949, Чекулаев 180.871 очкотой болоо. Энэнь совет конькишадай мүнөө жэлэй сезоной hүүлшын ехэ мүрысөөн болоно.

ТЕННИС. Столой теннисээр СССР-эй түрүү hууриин түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Бакуда үнгэргэгдэжэ дүүрэбэ. Эндэ Рита Погосова (Баку), Станислав Гомозков (Москва), Погосова ба Татьяна Попова (Баку) — эхэнэрнүүдэй наарна разряд, Саркис Сархоян (Батуми) ба Гегам Варданян (Ереван) — эрэшүүдэй наарна разряд, Зоя Руднова (Москва) ба Гомозков — худхамал наарна разряд гэгшэд дээдэ зэргын хүндэлэлэй табсанда гараhан байна.

ШАТАР. Шатараар дэлхэйн гурбадахи hуурие эзэлхын түлөө боложо байhан Бент Ларсен дэлхэйн экс чемпион Михаиль Таль хоёрой мүрысөөн Датска гроссмейстерэй илалтаар дүүрээ. Долоодохи партинь шиидхэхы байжа, тэрээнээ тэнсэлгээр дүүргэхые хэлсээ. Тиигэжэ 1,5:2,5 гэhэн тоотойгоор Ларсен түрүүлжэ ябана.

ТАМАРАЛГА. «Комсомольская правда» газетын шанда хүртэхын түлөө Минскдэ үнгэргэгдэhэн тамарагшадай ээлжээтэ мүрысөөндэ дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогдоо. Энээниие Москвагай түмэр замай транспортын инженернүүдэй институдай 20 наhатай студент Николай Панкин 200 метрэй зайе брассаар тамархадаа 2 минута 26,5 секунда соо гаталжа тогтоогоо юм. Совет спортсмен, Ленинградай Владимир Косинский урдаhайнгаа рекорд тогтоогоо (2 минута 27,4 секунда). Табан үдэрэй туршада СССР-эй зургаан рекорд тогтоогдоо, венгриинхид хоёрые, ГДР-эйхид нэгые тогтоогоо. Минскын бассейндэ бүхыдөө юhэн оронной түлөөлэгшэд мүрысэhэн байна.

ПРАВДА БУР[ЯТИИ]
МҮНӨӨДЭР[ЭЙ] НОМ[ЕРТО]

Нэгэдэхи хуудаhан[да] ...низатор, тарилгада [...] гэhэн түрүү бэшэг. [...] бригадын материал. «[...] дүрбэдэхи жэл» гэhэ[н] ...ро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаhан[да] ...на хронико» гэhэн [...] КПСС-эй райкомууда[й] тухай мэдээсэлнүүд. [...] экономическа мэргэжэ[...] гэл шухала зүйл» гэhэ[н] материал. Түрэл орон[...]

Гурбадахи хуудаhа[н]... терын байгуулагдаhа[н]... ойдо зорюулагдаhан [...] ференциин материал[...]

Дүрбэдэхи хуудаhа[н]... мэй орьёл өөдэ» гэhэ[н] ...вай корреспонденци. [...] ...ноо шэнжэлгын [...]

СЭНХ[ЭР] ЭКРАНУУ[ДТА]

18 часhаа «Что В[...] Нижнем?» гэhэн Гор[...] левидениин фильм. 18[...] hаа «Дороги, которые [...] см» гэhэн дамжуулга. [...] «Холо, ойрын hонин» [...] жуулга. 19.20 минут[...] вод, хэр байнаш» гэhэ[н] ...га. 19.40 минутаhа[а] универмагай басагад» [...] очерк. 20 часhаа «З[...] hэн телевизионно ж[...] минутаhаа «Латвия [...] пе» гэhэн телефильм. [...] нутаhаа буряад арад[...] үдэшэ. 22 часhаа 2[...] хүрэтэр Москваhаа [...] 22 часhаа хоккей [...] дэлхэйн түрүү hуу[ри...] түлөө эхилhэн мүрыс[өөн...] лагдаха. Эндэ «Канад[а»...] мүн 2.45 минутаhаа [...] Чехословакиин ком[анда...] наадан дамжуулагдаха [...] гурбадахи үе).

Саг [агаар]...

Улаан-Үдын авиа[...] мэдээсэhэнэй ёhоор [...] республика доторн[...] үүлэтэйшэг байха, с[...] гүй. Баруун зүгhөө [...] hалхилха. Байгал [...] хойто зүгэй аймаг[...] бусад нютагуудта [...] Үдэдэ hүниндөө 17[...] рынь 0—2 градус ху[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИ[...]

Манай адрес, те[лефон]...

г. УЛАН-УДЭ, ул. [...]
Телефоны: редакт[ора] ...приёмная — 54-93, [...] ра — 68-08, зам. ре[д...] ответ. секретаря — 50[...] вет. секретаря — 66[...] партийной жизни — [...] го хозяйства — 64-36, [...] ганды и агитации [...] мышленности и стр[оительства...] 61-35, советского стр[оительства...] быта — 69-58, культ[уры...] 60-21, писем и р[...] 67-81, информаци[...] ственная приёмная [...] ное бюро — 57-63, [...] рия — 33-61.

Гор. Улан-Удэ[...] Управления по печ[ати...] Министров БурАСС[Р]
Н-02135.